

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Se vstupem České republiky do Evropské unie mají krajské samosprávy možnost čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů na rozvoj svého území a řešení svých specifických problémů.

Cílem této diplomové práce v první části je popsat strukturální politiku Evropské unie, její historii, současný stav, cíle a implementaci v České republice. V druhé části provedu analýzu potřeb malých a středních podniků ve Zlínském kraji spolu s analýzou, jak může Zlínský kraj pomoci malým a středním podnikům za přispění strukturálních fondů. V třetí části navrhuji konkrétní řešení rozvoje drobných podnikatelů a problémových regionů ve Zlínském kraji.

Abstrakt ve světovém jazyce

Since the Czech Republic has officially become one of the members of the Europe Union, which was understood as a quite significant occurrence, the region autonomies have got the opportunity and possibility to ask and require the financial appropriation from structural funds in order to initiate the act of developing the way of living in certain regions in terms of improving and expanding those regions and finding the solutions to specific problems and issues.

The objective of the first part of this master thesis is supposed to give a description of Europe Union (EU) in general. Namely, when EU was originated, the past of EU at current time, its purposes and implementation in Czech Republic. The second part on the other hand is devoted to the providing the analyses of needs of small and big businesses in Zlin region along with the analysis, how the Zlin region possibly may, thanks to financial contributions from structural funds, support small and big businesses. In the third part of this thesis I have proposed the concrete solutions how to help develop and expand the activities of small businesses in Zlin region as well as improve situation in problematic areas of Zlin region.

Děkuji touto cestou vedoucímu diplomové práce Ing. Vratislavu Kozákovi, Ph.D. za skvělý přístup a cenné rady k vypracování tohoto úkolu, rodině a kolegům v zaměstnání za trpělivost a morální podporu.

OBSAH

OBSAH.....	5
ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 STRUKTURÁLNÍ FONDY EVROPSKÉ UNIE	9
1.1 PŘEDPOKLADY PRO VZNIK STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ	9
1.2 HISTORIE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ.....	10
1.3 POMOC ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ PRO PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2000 – 2006.....	11
1.3.1 Druhy pomoci.....	12
1.3.2 Typy strukturálních fondů	14
1.3.3 Kohezní fond	15
1.3.4 Výdaje strukturálních fondů v letech 2000 – 2006.....	15
1.4 IMPLEMENTACE REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY	16
1.4.1 Obecné podmínky	16
1.4.2 Územní jednotky pro strukturální a regionální politiku v EU.....	17
1.4.3 Programové dokumenty ČR.....	18
1.4.4 Implementace programů v ČR.....	20
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
2 ANALÝZA POTŘEB MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	25
2.1 DEFINICE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	25
2.2 VÝZNAM MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	25
2.3 ANALÝZA POTŘEB MSP VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	27
2.3.1 Vývoj počtu zaměstnanců	28
2.3.2 Potřeba investic	29
2.3.3 Způsob financování.....	31
2.3.4 Potřeba úvěrových zdrojů	31
2.3.5 Struktura zákazníků	32
2.3.6 Podpory podnikání.....	32
2.3.7 Hlavní problémy při podnikání	33
2.4 DOPORUČENÍ PRO KRAJSKÉ SAMOSPRÁVY	36
2.4.1 Možnosti čerpání ze SROP	37
2.4.2 Možnosti čerpání z OPMP	40
3 PROJEKT GRANTOVÉHO SCHÉMATU PODPORUJÍCÍ DROBNÉ PODNIKATELE V EKONOMICKY SLABÝCH REGIONECH ZLÍNSKÉHO KRAJE	43
3.1 CÍL PROJEKTU	43
3.2 SESTAVENÍ PODMÍNEK PRO SPUŠTĚNÍ GRANTOVÉHO SCHÉMATU.....	43
3.2.1 Podmínky pro přidělení dotace drobným podnikatelům.....	44

3.2.2	Podmínky pro získání dotace Zlínským krajem	46
3.2.3	Logický rámec projektu	50
3.3	PRAVIDLA PRO IMPLEMENTACI GRANTOVÉHO SCHÉMATU	52
3.3.1	Postup implementace grantového schématu.....	52
3.3.2	Způsob financování GS	54
3.3.3	Pravidla pro čerpání finančních prostředků	54
3.4	RIZIKA KTERÁ MOHOU OHROZIT PROJEKT GS	56
3.4.1	Neudržení nových pracovních míst a nárůst obrátu o 20%.....	56
3.4.2	Pasivita (nezájem) žadatelů a nedostatečný počet kvalitních projektů.....	57
3.4.3	Vytěšňování – ztráta zaměstnání v jiných firmách a oblastech.....	57
3.4.4	Nevyčerpání finančních prostředků.....	57
3.4.5	Nedostatek cash flow	58
3.4.6	Neschválení projektové dokumentace Řídícím orgánem SROP	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		61
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		63
SEZNAM TABULEK		65
SEZNAM PŘÍLOH.....		67

ÚVOD

Začlenění do struktur Evropské unie znamená pro české regiony nové příležitosti, jak získat na podporu svého rozvoje a řešení socioekonomických problémů prostředky strukturálních fondů. Tyto nezanedbatelné finanční zdroje jsou předmětem zájmu všech členských zemí EU, neboť skýtají reálné možnosti k pozdvižení potřebných regionů každé země, a pokud je jejich využití zdárně naplánováno, jsou postiženými regiony získány a projekty s jejich příspěvkem úspěšně realizovány. Zájem o maximální participaci na rozdělovaných finančních prostředcích má také Česká republika. Nedávný vstup do EU znamenal pro naši zemi vyvinutí v oblasti regionální politiky značného úsilí na to, aby se na podmínky aplikace strukturálních fondů dobře připravila a získala co nejlepších výsledků při vyjednávání podpory pro české regiony s Evropskou komisí.

Hlavním cílem této diplomové práce je ukázat, jak mohou regiony zvýšit svou prosperitu rozvojem malých a středních podniků za přispění strukturálních fondů Evropské unie. Jelikož se jedná o aktuální problematiku, hlavním zdrojem mých informací jsou oficiální programové dokumenty ČR a nařízení Komise ES spolu s mými praktickými zkušenostmi s implementací Grantového schématu podporující drobné podnikatele v ekonomicky slabých regionech Zlínského kraje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STRUKTURÁLNÍ FONDY EVROPSKÉ UNIE

1.1 Předpoklady pro vznik strukturálních fondů

Od svého vzniku se Evropská unie (EU) potýkala s existencí různých problémů, které byly odrazem jednak světového vývoje a jednak vnitřního vývoje členských států. Další problémy, se kterými se EU potýkala, vznikaly v souvislosti s přistupováním nových členských států. S nově přistupujícími členy se totiž začala daleko více projevovat heterogenita EU a tzv. mikroproblémy jednotlivých zemí a regionů.

Poválečné problémy se zásobováním obyvatelstva potravinami byly poměrně úspěšně vyřešeny rozvojem tržního hospodářství a růstem bohatství jednotlivých států. Mezitím však, jako reakce na obavu ze vzniku zásobovacích problémů obyvatelstva, došlo k zavedení zemědělské politiky a snahy určovat a kontrolovat produkci v této oblasti. Počáteční pravidla nastavená pro oblast zemědělství se i přes pozitivní hospodářský vývoj těžko měnila, resp. odstraňovala a postupem času docházelo k dalším zásahům do této oblasti, jenž měly napravovat předchozí kroky. Výsledkem byl vznik bludného kruhu, z něhož současná EU hledá jen těžko cestu ven (došlo k etablování silných zájmových seskupení, která profitují z dotačního systému, a proto se jim vyplatí organizovat se a hájit svá privilegia proti rozptýlené mase daňových poplatníků). [3]

Rovněž sociální politika a růst státního vměšování začaly negativně působit na rozvoj zaostalejších částí EU. Zpočátku u jejích představitelů existovala představa, že regionální rozdíly budou vyrovnány vytvořením společného trhu. K tomu však zcela nedošlo.

Nicméně důsledkem tohoto faktu byla snaha politiků a úředníků začít "pomáhat" vybraným oblastem EU. Jedním z důsledků je, že po zemědělské politice, která spotřebuje přibližně polovinu rozpočtu EU, jsou výdaje na regionální politiku druhou největší položkou (kolem 30% rozpočtu EU ročně). Bez ohledu na to, co si myslíme o efektivitě používání cizích prostředků (jde o prostředky daňových poplatníků) v rukou politiků a úředníků, jde o významný arbitrární nástroj, pomocí něhož jsou rozdělovány nezanedbatelné částky.

Arbitrární proto, že vzhledem k obrovskému území a spoustě informací, které je třeba znát, se stanovují umělá kritéria, pomocí nichž se pak pomoc distribuuje. Je-li taková pomoc efektivní nebo ne je pak věcí dalšího hodnocení dopadů. Nicméně lze konstatovat, že fungování strukturálních fondů je velmi nákladnou záležitostí.

1.2 Historie strukturálních fondů

Podpoře regionů byla zpočátku věnována pozornost prostřednictvím Evropské investiční banky formou výhodných půjček slabším regionům a prostřednictvím společné zemědělské politiky. Od roku 1974 se postupně začala prosazovat společná regionální politika. Prvním výsledkem tohoto procesu bylo založení Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) v roce 1975. Dalším impulsem byl vstup Španělska a Portugalska do EU spolu s přípravou jednotného trhu EU. Toto období lze ohraničit lety 1986 až 1993. Teprve v jednotném evropském aktu z roku 1987 došlo k definici regionální politiky (jedná se o čl. 23, který zní: K podpoře celkového harmonického vývoje Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k posilování své ekonomické a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na zmenšování nerovnoměrností mezi různými regiony a zaostalosti regionů, jimž se dostává nejmenší podpory.) a v roce 1988 bylo orgány EU přijato rozhodnutí o integraci regionální politiky s částí agrární a sociální politiky do strukturální politiky. Toto měla být odezva na kritiku neefektivnosti poskytování prostředků z rozpočtu EU na různé politiky, které nebyly vzájemně koordinovány. Pro období 1989-1993 bylo přijato pět cílů, jejichž naplňování mělo sloužit k odstraňování rozdílů mezi jednotlivými regiony (jedná se o tyto cíle: 1 - podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů; 2 - přeměna regionů nebo jejich částí, které jsou vážně ohroženy hospodářským úpadkem; 3 - boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podpora integrace mladých lidí a osob vyřazených z trhu práce do pracovního procesu; 4 - podpora adaptace pracovníků na hospodářské změny a na změny ve výrobě; 5a - podpora rozvoje venkovských regionů urychlením strukturálních změn v zemědělství v rámci reformy společné zemědělské politiky a podporou modernizace a restrukturalizace rybolovu; 5b - podpora rozvoje venkovských regionů umožněním rozvoje a strukturálních změn venkovských regionů). [3]

Další období v historii strukturálních fondů lze ohraničit lety 1994-1999. Přijetím Maastrichtské smlouvy došlo ke vzniku Kohezního fondu, který je z ostatních strukturálních fondů vydělen svou povahou a způsobem financování projektů. Dále vznikl Výbor regionů jako poradní orgán EU. Cíle regionální a strukturální politiky se nezměnily. Pouze po přijetí Finska a Švédska došlo k definování šestého cíle (podpora rozvoje a strukturálních změn regionů s extrémně nízkým zalidněním). V devadesátých letech minulého století došlo k přijetí řady dokumentů, které sice nemají závaznou povahu, ale měly nastínit další vývoj regionálního rozvoje a to i s ohledem na rozšíření EU o země střední a východní Evropy.

Tab. 1 Evropská integrace a politika soudržnosti [18]

	Hlavní kroky evropské integrace	Vývoj politiky soudržnosti EU
1957 Poč. 70-tých let	Smlouva o Evropském hospodářském společenství První rozšíření – Dánsko, Irská republika a Velká Británie	Obecná ustanovení preambule smlouvy a článku 2 Zřízení Evropského fondu regionálního rozvoje
Střed 80-tých let	„Iberské“ rozšíření – Španělsko a Portugalsko	Integrované programy pro středomořskou oblast
Konec 80-tých let	Jednotný evropský akt – 1992 program vnitřního trhu	Delorsův programový balík I a reformy strukturálních fondů z roku 1988
1993	Smlouva o Evropské unii: hospodářská a měnová unie	Delorsův programový balík II a zřízení fondu soudržnosti
1995	Přistoupení Finska, Švédska a Rakouska	Zřízení cíle 6 strukturálních fondů
1997 - 1999	Agenda 2000	Reforma strukturálních fondů
2000 - 2006	Proces rozšíření	Další reformy strukturálních fondů

1.3 Pomoc ze strukturálních fondů pro programovací období 2000 – 2006

Do současného období realizace regionální a strukturální politiky již vstupuje i Česká republika - období započalo v roce 2000 a má skončit v roce 2006. Výchozí politický dokument byl schválen na zasedání Evropské rady v Berlíně v březnu 1999. Aby pomoc EU nezpůsobila ekonomické problémy v jednotlivých zemích (příliš vysokou pomocí by mohly vzniknout absorpční problémy dané země, jelikož by se nemusel najít dostatek vhodných projektů pro financování), bylo stanoveno, že pomoc z těchto fondů by neměla přesáhnout 4 % HDP žádného členského státu. Na kritiku při rozdělování pomoci je reagováno zjednodušením řízení, větší pružností a jasnějším rozdělením kompetencí.

Právně je problematika strukturálních fondů upravena v základní podobě v tzv. primárním právu EU, tj. ve Smlouvě o založení ES (Evropských společenství) a Smlouvě o EU. Dále jde o několik nařízení, která mají v členských státech přímou závaznost a přednost před zákony (např. č. 1260/1999, č. 1159/2000 nebo č. 448/2004) a právní předpisy jednotlivých členských států (např. zákon o zadávání veřejných zakázek, zákon o účetnictví atd.).

Celkové prostředky na strukturální fondy pro toto programovací období by měly činit 195 mld. EUR. Dalšími zdroji spolufinancování mohou být finanční prostředky poskytnuté Evropskou investiční bankou, Evropským investičním fondem a další finanční nástroje EU. Největším příjemcem pomoci v absolutní výši bude Španělsko (43 mld. EUR), na dalších místech je opět, ale v opačném pořadí než v minulém období, Itálie (28,4 mld. EUR) a Německo (28 mld. EUR). V případě Itálie je to stále důsledek slabě rozvinutého jihu země a v Německu to jsou málo rozvinuté nové spolkové země. Největší nárůst pomoci zaznamenalo Řecko a Švédsko (+38%), dále pak Itálie (+32%) a Německo (+30%). Naopak největší pokles zaznamenalo Irsko (-49%) a Lucembursko (-25%). [2]

1.3.1 Druhy pomoci

Ze strukturálních fondů mohou být v současném plánovacím období financovány tři druhy pomoci (stejně jako v minulém období), a to [10]:

Iniciativy členských států

Došlo ke koncentraci původních šesti cílů do tří, přičemž Cíle 1 a 2 mají regionální povahu a Cíl 3 je zaměřen na lidské zdroje a má plošný charakter. Cíle regionální politiky jsou definovány následovně:

Cíl 1 - Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů

Jde o regiony na úrovni NUTS II, jejichž HDP na obyvatele měřený paritou kupní síly (vypočítaný za poslední tři roky), je menší než 75 % průměru EU.

Podpora je zaměřena na:

- zvýšení konkurenceschopnosti regionů
- udržení a vytváření nových pracovních příležitostí
- rozvoj infrastruktury
- podporu malého a středního podnikání, zvláště pokud se očekává zvýšení zaměstnanosti.

Cíl 2 - Podpora hospodářské a sociální konverze regionů, které čelí strukturálním obtížím

Je zaměřena na regiony úrovně NUTS III (odpovídá našim krajům) případně mikroregiony, které stojí před rozsáhlou ekonomickou a sociální restrukturalizací.

Jde o následující typy regionů:

- oblasti, ve kterých dochází k hospodářským a sociálním změnám v sektoru průmyslu a v sektoru služeb
- venkovské oblasti, které pro nedostatek ekonomické diverzifikace značně upadají
- městské oblasti, které se dostaly do potíží v důsledku ztráty ekonomických aktivit.

Podpora je zaměřena na:

- pomoc ekonomické diversifikaci regionu
- pomoc životnímu prostředí v regionu
- pomoc drobnému a střednímu podnikání v regionu
- zlepšení přístupu k novým technologiím
- pomoc při propojení venkovských oblastí s nejbližšími městy infrastrukturou.

Cíl 3 - Podpora přizpůsobování a modernizace politik a systémů vzdělávání, rekvalifikací a zaměstnanosti

Slouží jako referenční rámec pro všechna opatření k podpoře rozvoje lidských zdrojů na národní úrovni. Smyslem je zlepšení přístupu ke vzdělání, modernizace vzdělávacího systému a programů a podpora zaměstnanosti. Vztahuje se na celé území EU s výjimkou oblastí zařazených pod Cíl 1.

Podpora je zaměřena na:

- podporu aktivních strategií na trhu pracovních sil vedoucích ke snížení nezaměstnanosti
- podporu přístupu k pracovnímu trhu (důraz je kladen na osoby ohrožené sociální izolací)
- zvyšování počtu pracovních příležitostí prostřednictvím vzdělávacích programů a celoživotního vzdělávání
- podporu opatření, která umožňují včasné rozpoznání sociálních a hospodářských změn a nutných opatření, kterých je třeba k přizpůsobení se těmto změnám
- podporu rovných příležitostí pro muže a ženy.

Iniciativy Společenství

Jsou speciálním nástrojem strukturální politiky k řešení specifických problémů dotýkajících se celého území EU, které doplňují jiné programy nebo usnadňují jejich implementaci. Tyto iniciativy vyhláší a řídí Evropská komise z Bruselu, která dává první podnět, teprve následně je projedná s dotyčným členským státem. Koordinací těchto aktivit je pověřeno generální ředitelství DGXVI Evropské komise – Regionální politika a soudržnost.

Původních třináct iniciativ Společenství bylo sníženo na čtyři. Iniciativa INTERREG je zaměřena na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci za účelem harmonického, vyváženého a udržitelného rozvoje Společenství jako celku. Iniciativa LEADER je zaměřena na rozvoj venkovských území s dominantní zemědělskou prvovýrobou. Iniciativa EQUAL je zaměřena na rozvoj lidských zdrojů a potírání jakékoli diskriminace na trhu práce a iniciativa URBAN je zaměřena na hospodářskou a sociální obnovu městských oblastí postižených krizí za účelem prosazování trvale udržitelného rozvoje.

Inovační opatření a opatření technické pomoci

Jsou výlučně v pravomoci Komise (nezakládají se na dohodě mezi Evropskou komisí a členským státem). Jejich význam spočívá v inovačním přínosu - iniciují pilotní projekty a studie pro nové politiky, zdokonalují nakládání s finančními prostředky a pomáhají odhalovat nové možnosti.

1.3.2 Typy strukturálních fondů

V současné době jsou k financování projektů sledující dané tři cíle využívány následující čtyři strukturální fondy [18]:

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)

Byl založen v roce 1975 a dodnes je objemem finančních prostředků největším fondem. Ze zdrojů ERDF jsou financovány projekty v regionech spadajících do cílů 1 a 2 a programy INTERREG a URBAN. [6]

Evropský sociální fond (ESF)

Byl založen v roce 1960 je hlavním nástrojem sociální politiky a zaměstnanosti EU. Pomoc ESF je zaměřena na nezaměstnanou mládež, dlouhodobě nezaměstnané a sociálně

znevýhodněné skupiny a ženy v rámci všech 3 cílů regionální politiky EU a programu EQUAL.

Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství (EAGGF)

Funguje od roku 1962 a z jeho zdrojů je financován rozvoj venkovských oblastí. EAGGF je rozdělen do dvou sekcí. Orientační sekce podporuje program LEADER a rozvoj venkova v souladu s Cílem 1, což se promítá do modernizace a racionalizace zemědělské výroby. Záruční sekce působí v oblastech vývozních kompenzací, stabilizací cen atp.

Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)

Byl založen 1994 za účelem zajištění financování rozvoje přímořských regionů a rybářského odvětví.

1.3.3 Kohezní fond

Vedle strukturálních fondů existuje od roku 1993 Kohezní fond (Fond soudržnosti). Poskytuje prostředky těm členským zemím, které nedosahují 90 % průměrné úrovně HDP na obyvatele EU a zároveň usilují o splnění maastrichtských kritérií vstupu do Hospodářské a měnové unie. Kohezní fond podporuje následující typy projektů [18]:

- environmentální projekty přispívající k politice ochrany životního prostředí
- projekty společného zájmu v oblasti dopravní infrastruktury (TEN – transevropské sítě)
- studie a opatření technické pomoci, které podporují environmentální a infrastrukturní projekty (přípravné studie, komparativní studie atd.).

1.3.4 Výdaje strukturálních fondů v letech 2000 – 2006

Celkový objem prostředků přidělených na strukturální fondy a Fond soudržnosti bude postupně v jednotlivých letech klesat. Snižovat se bude i relativní podíl výdajů na strukturální operace na celkovém rozpočtu Evropské unie, a to z necelých 36% v roce 2000 na přibližně 28% v roce 2006. Celkově připadá na strukturální fondy 195 mld. Euro. [10]

Tab. 2 Rozdělení prostředků mezi SF a fond soudržnosti pro období 2000 - 2006 (v mil. Euro, v cenách roku 1999) [18]

<i>Roky</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2000-06</i>
SF	29430	28840	28250	27670	27080	27080	26660	195000
CF	2615	2615	2615	2615	2515	2515	2510	18000
Celkem	32045	31455	30865	30285	29595	29595	29170	213000

Nejvíce prostředků je alokováno v rámci cíle 1, k čemuž se váže obecná podmínka, že žádný region profitující z pomoci pod cílem 1 nesmí zároveň využívat pomoc z cíle 2 nebo 3. Rozdělení prostředků je tedy následující: 69,7% na cíl 1; 11,5% na cíl 2; 12,3% na cíl 3; 5,35% na Iniciativy Společenství; 0,4% na inovační opatření; 0,25 na technickou pomoc; 0,5% na akce FIGG mimo oblasti zařazené do cíle 1. [10]

Základní omezení pro příjem pomoci ze strukturálních fondů a kohezního fondu je nastaveno tak, aby celkové transfery z těchto fondů nepřesáhly 4% HDP žádného současného či budoucího členského státu. Jde tedy o zamezení vážných problémů s absorpcí, tedy co je schopen daný stát spolehlivě a více méně bezproblémově spolufinancovat. [10]

1.4 Implementace regionální a strukturální politiky

1.4.1 Obecné podmínky

Programování je v EU založeno na principu zpracování víceletých rozvojových programů. Strukturální fondy nepřispívají k financování jednotlivých projektů, ale k podpoře rozvojových programů, které mají svůj vlastní rozpočet členěný podle priorit a jednotlivých opatření. Struktura těchto programů zahrnuje analýzu území včetně vymezení slabých a silných stránek a stanovení celkové strategie rozvoje území. Na tuto strategii pak navazuje podrobné rozpracování jednotlivých opatření (nikoliv však na úrovni projektů) včetně vymezení finančního rámce (prostředky EU, národní prostředky – státní, regionální, místní, a další a rovněž prostředky soukromého sektoru), splnění principu doplňkovosti a definování podmínek realizace programu. [10]

Převažují přitom prostředky iniciované na národní úrovni, na něž připadá zhruba 90% prostředků strukturálních fondů. Zhruba 9% prostředků připadá na iniciativy Společenství, zbylé 1% výdajů je využíváno na řadu inovačních opatření.

V zemích, které celé nebo velkou částí svého území spadají do cíle 1, existuje třífázový plánovací postup:

1. nejprve je zpracován plán rozvoje – v případě ČR jde o Národní rozvojový plán (NRP) na roky 2004 – 2006;
2. na základě NRP formuluje Evropská komise ve spolupráci s členským státem tzv. Rámec podpory Společenství (RPS nebo ang. CSF, Community Support Framework) – má charakter smlouvy (mezi EU a státem přijímajícím podporu) o výši a zaměření podpory ze strukturálních fondů; zahrnuje celkovou strategii včetně vymezení vztahu strukturálních fondů a Fondu soudržnosti;
3. na základě schváleného RPS předkládá členský stát jednotlivé operační programy, které mohou být sektorové a regionální.

Pro celkovou výši podpory Společenství v rámci cíle 1 nižší než 1 mld. € a zpravidla v rámci cílů 2 a 3 předkládá členský stát formu tzv. Jednotného programového dokumentu (JPD nebo ang. SDP, Single Programming Document). JPD v sobě zahrnuje všechny výše uvedené tři fáze (za účelem zjednodušení) a Evropská komise k JPD přijme tzv. závazné rozhodnutí. Programy spolufinancované EU se mohou zaměřovat na široké spektrum opatření v návaznosti na definovanou rozvojovou strategii daného území. Může jít zejména o oblast podpory hospodářského rozvoje (podpora podniků, regionální hospodářský rozvoj, inovace, technologický transfer, cestovní ruch), zemědělství, lesnictví a obnovy venkova, opatření na podporu výstavby infrastruktury (dopravní, energická, vodohospodářská, telekomunikační), zlepšení životního prostředí, podporu zvyšování kvalifikace lidských zdrojů a různá opatření na podporu zaměstnanosti, aj. Podrobnosti o možném zaměření podpor jsou obsaženy v jednotlivých nařízeních Rady (ES) ke strukturálním fondům. [18]

1.4.2 Územní jednotky pro strukturální a regionální politiku v EU

V Evropské unii se pro nejrůznější vzájemná porovnávání používá tzv. Nomenklatura územních statistických jednotek – NUTS (z francouzského Nomenclature des unités territoriales statique). Zásadní význam má jejich vymezení jednak pro statistické potřeby EU (statistickou službu v rámci EU zastřešuje EUROSTAT se sídlem v Lucembursku), jednak pro účely zařazení regionů různé úrovně pod jednotlivé cíle (s regionálním dopadem) strukturální politiky EU. Mohou zahrnovat jednu nebo více územně správních jednotek v

rámci státu, např. v Rakousku úroveň NUTS III tvoří skupiny okresů, ve Velké Británii NUTS II tvoří skupiny hrabství apod.

Pro potřeby regionální politiky jsou nejdůležitější úrovně NUTS II a NUTS III. Tyto úrovně mají bezprostřední vazbu na strukturální fondy, pod cíl 1 jsou zařazovány jednotky NUTS II, pod cíl 2 regiony NUTS III a mikroregiony.

Pro tyto účely byly v ČR definovány regiony NUTS II (tzv. regiony soudržnosti), které se skládají z 1 až 3 krajů **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**]:

Tab. 3 Regiony NUTS II (tzv. regiony soudržnosti)

<i>NUTS II (region soudržnosti)</i>	<i>NUTS III (kraj)</i>
Severovýchod	Liberecký, Královehradecký, Pardubický
Severozápad	Ústecký, Karlovarský
Jihozápad	Plzeňský, Jihočeský
Jihovýchod	Vysočina, Jihomoravský
Střední Morava	Olomoucký, Zlínský
Moravskoslezsko	Moravskoslezský
Střední Čechy	Středočeský
Praha	Praha

1.4.3 Programové dokumenty ČR

Česká republika má možnost získat prostředky ze strukturálních fondů v rámci cíle 1 celkem v sedmi regionech soudržnosti (NUTS II) – Střední Čechy, Severozápad, Jihozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko. Praha je způsobilá pro získání prostředků v rámci cíle 2 (vymezené území hlavního města s max. 31% trvale bydlících obyvatel) a cíle 3 (celé území města). Pro všechny regiony České republiky jsou k dispozici iniciativy Společenství INTERREG a EQUAL. Kromě toho je celé území republiky způsobilé pro podporu z Fondu soudržnosti. Aby ČR mohla uvedené prostředky získat, musela předložit k posouzení Evropské komisi několik zásadních programových dokumentů:

Národní rozvojový plán ČR

Základním dokumentem pro poskytování podpory v rámci cíle 1 je plán rozvoje, v případě ČR Národní rozvojový plán (NRP). Tento dokument se v ČR připravoval od roku 1999 a zaměřuje se komplexně na oblast hospodářské a sociální soudržnosti v regionech soudržnosti cíle 1 (tj. Kromě Prahy). Pro zkrácené programové období 2004 - 2006 obsahuje NRP popis současné situace v ČR, definuje strategii, vymezuje zaměření operačních programů, stanovuje systém pro řízení a monitorování, určuje finanční rámec NRP a rozdělení prostředků mezi jednotlivé operační programy. [5]

Detailní cíle a podmínky čerpání podpory na jejich dosažení v jednotlivých oblastech jsou pak specifikovány v operačních programech (sektorově nebo regionálně zaměřených).

Operační programy (OP)

Navazujícími programovými dokumenty v regionech způsobilých pro zařazení do cíle 1 jsou operační programy. V České republice bylo rozhodnuto o zpracování následujících operačních programů:

OP Průmysl a podnikání

Podporuje rozvoj podnikatelského prostředí, podnikání v průmyslu a v průmyslových službách, zvyšování konkurenceschopnosti české průmyslové produkce, výzkum a vývoj v průmyslu a rozvoj a zvýšení efektivnosti energetiky. [12]

OP Rozvoj lidských zdrojů

Podporuje vysokou a kvalitní úroveň zaměstnanosti založenou na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, včetně integrace ohrožených skupin sociální exkluzí, rovné příležitosti pro muže a ženy, rozvoj celoživotního učení a adaptabilitu zaměstnanců a zaměstnavatelů na změny ekonomických a technologických podmínek. [13]

OP Infrastruktura

Podporuje modernizaci a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu a snižování negativních důsledků dopravy na životní prostředí. Dále bude podporovat ochranu životního prostředí a jeho složek (vody, ovzduší a klimatu, nakládání s odpady), ochranu přírody a krajiny a odstraňování starých zátěží. [11]

OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

Podporuje rozvoj venkovských částí regionů, adaptaci českého zemědělství na evropský model, rozvoj multifunkčního zemědělství, zefektivnění multifunkční role lesů a rozvoj vodního hospodářství. [14]

Společný regionální operační program

Je komplementární s operačními programy jednotlivých sektorů a s Fondem soudržnosti, rozšiřuje jejich dopad na místní úroveň a orientuje se na společné rozvojové potřeby regionů. [15]

1.4.4 Implementace programů v ČR

Platná legislativa EU v nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech ze dne 21. června 1999 upravuje postupy pro řízení a provádění pomoci ze SF. S tímto vědomím byl již implementační systém předvstupní pomoci budován tak, aby jeho struktury byly co nejvíce využitelné i v období po vstupu ČR do EU.

Základní odpovědnost za správnost řízení a realizaci operací strukturálních fondů má řídicí orgán. Definice řídicího orgánu (Managing Authority – MA) je obsahem nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 v článku 9 (n), kde je uvedeno, že „*řídicím orgánem se rozumí každý veřejný nebo soukromý orgán nebo subjekt, který na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni jmenuje členský stát, nebo sám členský stát, jestliže tuto funkci sám vykonává, aby řídil pomoc pro účely tohoto nařízení. Jmenuje-li členský stát jiný řídicí orgán než sám sebe, stanoví všechny způsoby svého vztahu k řídicímu orgánu a vztahu tohoto orgánu ke Komisi*“. V ČR byly stanoveny řídicí orgány již v předvstupním období, aby byla zajištěna kontinuita mezi přípravou programových dokumentů a jejich realizací po vstupu ČR do EU.

Řídicím orgánem pro Rámec podpory Společenství, který nese celkovou zodpovědnost za účinnost, správnost řízení a provádění pomoci poskytované ze SF, je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Odbor Rámce podpory Společenství. Řídicí orgán RPS je odpovědný za věcnou koordinaci pomoci v rámci strukturální politiky EU a rovněž za komunikaci s Evropskou komisí. [17]

S cílem zajistit efektivní řízení pomoci ze SF byla výkonem funkcí řídicích orgánů a platebního orgánu jmenována ta ministerstva, a návazně ty jejich konkrétní útvary, které se dosud zabývaly přípravou příslušných programových dokumentů a které mají v této oblasti nejvíce znalostí a zkušeností.

Tab. 4 Řídící orgány v ČR [18]

Rámec podpory Společenství	Ministerstvo pro místní rozvoj
Společný regionální operační program	Ministerstvo pro místní rozvoj
Operační program Průmysl a podnikání	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Operační program Rozvoj lidských zdrojů	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Operační program Infrastruktura	Ministerstvo životního prostředí
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	Ministerstvo zemědělství
Iniciativa Společenství EQUAL	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Iniciativa Společenství INTERREG	Ministerstvo pro místní rozvoj
Fond Soudržnosti	Ministerstvo pro místní rozvoj

Podle nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 nese řídicí orgán celkovou odpovědnost za efektivitu a správnost řízení a realizaci pomoci v rámci příslušného operačního programu. Výkon některých funkcí však může řídicí orgán delegovat na zprostředkující subjekty (IB – Intermediate Bodies). Tato delegace ale v žádném případě neznamená přenesení odpovědnosti. Obecně ČR přijímá princip, že řídicí orgán bude zodpovědný za řízení a celkovou koordinaci realizace programu, zatímco zprostředkující subjekty budou zpravidla pověřeny výkonem funkcí spojených s řízením a monitorováním projektů. Delegace funkcí spojených s každodenním výkonem řízení a administrací projektů na zprostředkující subjekty umožní efektivnější fungování celého systému řízení.

V ČR zprostředkující subjekty (CzechInvest, Centrum pro regionální rozvoj, Sekretariáty regionálních rad atd.) jednají v odpovědnosti řídicích orgánů nebo provádí jejich jménem činnosti týkající se konečných příjemců. Zpravidla jsou zodpovědné za definování obsahu opatření a přípravu zásobníku projektů (project-pipeline), neboť nejlépe znají potřeby konečného příjemce. Mají také zodpovědnost za určitou část procesu hodnocení, výběr a monitorování spolufinancovaných projektů a zpracování osvědčení o výdajích, výroční zprávy či ověření způsobilosti výdajů.

Konečný příjemce je veřejný nebo soukromý subjekt, který na základě předložené projektové žádosti pro pomoc prostřednictvím operačního programu obdrží finanční prostředky ze strukturálních fondů. Koneční příjemci jsou odpovědní řídicímu orgánu za dodržení všech požadavků plynoucích z nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 a navazujících nařízení. Konečný příjemce předkládá projekt, prokazuje zajištěné spolufinancování na

realizaci projektu, odpovídá za realizaci projektu a za nakládání s prostředky. Dále zodpovídá za dodržení základních principů politik EU. Koneční příjemci si musí být vědomi požadavků na publicitu, výběrová řízení a zpracování monitorovacích zpráv. Konečný příjemce předkládá žádosti o platby, je zodpovědný za předkládání pouze uznatelných výdajů a výdajů, které jsou v souladu se schválenými podmínkami projektu. Dále musí zajistit, že všechny nároky na platby jsou podloženy přijatými fakturami. Ve výjimečných případech mohou být tyto faktury nahrazeny účetními dokumenty průkazné hodnoty. Příklady konečných příjemců:

- veřejnoprávní subjekty (např. kraje, obce, svazky obcí, mikroregiony, vysoké školy);
- orgány státní správy (např. ministerstva a jejich příspěvkové organizace, úřady práce, pozemkové úřady, správy národních parků a CHKO);
- subjekty neziskového sektoru (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadační fondy, nadace, církevní právnické osoby, profesní a zájmová sdružení);
- subjekty soukromého sektoru (malí a střední podnikatelé, živnostníci, řemeslníci, zemědělci).

Příjemce pomoci (konečný uživatel) je veřejný nebo soukromý subjekt, který na základě žádosti obdrží finanční prostředky grantového schématu, které je podporováno ze SF. Příjemci pomoci jsou odpovědní konečnému příjemci (správci grantového schématu) za dodržení všech podmínek a pravidel grantového schématu a souvisejících právních předpisů. Příjemce pomoci je takový typ subjektu, pro který by bylo příliš obtížné žádat o pomoc ze SF přímo jako konečný příjemce. Projekt usilující o pomoc ze SF je předložen jako grantové schéma, jehož vlastní pravidla pro další poskytování prostředků jsou pro příjemce pomoci jednodušší. Pro oblasti, kde se předpokládá nižší objem podpor pro jednotlivé projekty, je tedy možná realizace pomoci systémem grantových schémat předkládaných konečnými příjemci/správci grantového schématu.

Pro implementaci pomoci ze SF EU (a zároveň i z Fondu soudržnosti) byl v České republice ustaven jediný platební orgán (PA), a to Ministerstvo financí. Některé funkce a aktivity však jsou platebním orgánem delegovány na tzv. platební jednotky zřizované na ministerstvech, která jsou řídicími orgány pro jednotlivé operační programy (v případě OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství platební agentura). Platební jednotky jsou organizačně odděleny

od jednotek vykonávajících funkci řídicího orgánu tak, aby byla dostatečně prokázána jejich funkční nezávislost.

Na Ministerstvu financí je výkonem funkce platebního orgánu pověřen odbor Národního fondu. Platební orgán např. vypracovává a předkládá žádosti o platby a přijímá platby z Evropské komise, zabezpečuje, aby konečný příjemce obdržel příspěvek z EU do 60 dnů po splnění všech podmínek, certifikuje uskutečněné výdaje, vrací neoprávněně vyplacené výdaje Evropské komisi a odevzdává zpět nevyužité prostředky Evropské komisi.

Žádosti o spolufinancování

Formuláře žádostí jsou v některých případech určeny přímo EU (např. u velkých projektů v rámci ERDF), v jiných případech je podoba formuláře ponechána na členském státu (např. u projektů v rámci ESF). ČR se v případě formuláře žádostí pro projekty inspirovane zkušenostmi ze zemí EU. Formulář žádosti se skládá z obecné části společné pro všechny OP a z části specifické, která je pro jednotlivé OP odlišná. Žádosti o spolufinancování jsou tedy předkládány v podobě:

- individuálních projektů, mají investiční či neinvestiční charakter;
- skupinových projektů, které představují několik vzájemně provázaných investičních projektů; zahrnují více než jedno opatření programu a navzájem se doplňují;
- grantových schémat, které představují způsob podpory v rámci jednoho opatření, zejména pokud jde o podporu podnikání (velký počet malých projektů).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 ANALÝZA POTŘEB MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

2.1 Definice malých a středních podniků

Kategorie mikropodniků, malých a středních podniků (MSP) je složena z podniků, které zaměstnávají méně než 250 osob a které vykazují roční obrat do 50 milionů EUR, případně celkovou roční bilanční sumu nepřesahující 43 milionů EUR.

V rámci kategorie MSP jsou malé podniky definovány jako podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob a jejichž roční obrat, případně celková roční bilanční suma, nepřevyšuje 10 milionů EUR.

V rámci kategorie MSP jsou mikropodniky definovány jako podniky, které zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrat, případně celková roční bilanční suma, nepřevyšuje 2 miliony EUR. [9]

2.2 Význam malých a středních podniků

Až do počátku 70tých let byla většina ekonomik v Evropě charakteristická růstem velkých podniků s centralizovanými strukturami řízení. Rozvíjely se teorie o výhodách velkovýroby. Převládala představa, že vědeckotechnický pokrok, využití předností specializace a integrace si vynucují koncentraci výroby a velké produkční celky. Od počátku sedmdesátých let se však začalo projevovat vyšší tempo růstu zaměstnanosti u malých podniků ve srovnání s velkými, velmi rychle rostl jejich počet. Začal se měnit pohled na ekonomické teorie o firmách, byla znovu objevena důležitost stimulace a motivace podniků. Zejména úspěšná konkurence Japonska a USA vůči Evropě sehrála rozhodující úlohu v posuzování významu malých společností v hospodářství.

Z hlediska podílu na počtu podniků, zauímají malé a střední podniky velmi vysoký podíl. Např. v USA existuje kolem 17 mil. firem, z nichž 97 % má počet zaměstnaných do 500. Podíl firem zaměstnávajících 10 a méně osob představuje cca 80% všech podniků. Podobná situace je i v jiných vyspělých zemích. Zdroje EU uvádí, že v členských zemích tvoří podniky zaměstnávající do 500 zaměstnanců cca 95 % všech podnikatelských subjektů. Tyto podniky pak zajišťují cca dvě třetiny pracovních příležitostí, přičemž v průmyslu je to

cca 60 % a ve službách to je dokonce až 75 %. Ve Švýcarsku je ze 245 tisíc podniků 97 % s méně než 50 zaměstnanci. [4]

Tyto trendy a posuny ve velikostní skladbě podnikání se projevují zřetelně ve většině zemí od poloviny 70. let. Např. ve Francii se podíl malých podniků (s méně než 50 zaměstnanci) na celkové zaměstnanosti zvýšil ze 43,3 % v r. 1976 na 52,5 % v r. 1988. Ve stejné době se podíl zaměstnanosti u velkých firem (tedy s více než 500 zaměstnanci) snížil z původních 20,7 % na 14,6 %. [4]

Tyto i v ostatních vyspělých zemích se projevující trendy vznikají působením dvou komponentů. Prvním je pokles průměrné velikosti podniků a druhým zvětšení počtu nových malých podniků. Tyto trendy jsou důsledkem vlivu řady faktorů – např. se projevuje sektorální posun v ekonomických aktivitách ve prospěch sektoru služeb, který se začal projevovat zhruba před dvaceti lety.

S aplikací vědeckotechnického rozvoje se uvolňují pracovní síly ze sekundární – výrobní sféry a přesunují se do terciární sféry, a v oblasti služeb jsou vlivem charakteru zajišťovaných činností zakládány zejména malé podniky. Dále je vznik a expanze malých firem též výsledkem reakce na ekonomické krize v jednotlivých odvětvích, kdy malé jednotky hrají úlohu „absorbátora šoku“.

Třetím faktorem je i lepší možnost pohybu, reakce, výhodnější obchodní klima malých firem. Hlavním posláním malých podniků je uspokojovat diferencované, proměnlivé, individualizované potřeby společnosti. Přičemž část malých podniků je kontrolována velkými společnostmi a korporacemi, působí jako subdodavatelé velkých podniků, příp. jako distributoři a zušlechťovatelé masově vyráběné produkce.

Malé podniky mohou využít nedostatečných kapacit velkých podniků, vhodné specializace, výhod nízkých nákladů. Zajišťují řadu činností a potřeb s ohledem na individualizovanou poptávku, specifické požadavky, osobní vkus apod. Vliv má i internacionalizace výroby, stoupající požadavky na diferenciaci zboží, individualizaci sortimentu, módní novinky apod.

Je nutno reagovat na každodenní drobné a proměnlivé potřeby obyvatel, zahraničního obchodu, výroby. Místo malých a středních podniků je i v oborech doplňujících velkovýrobu, tedy tam, kde je omezena poptávka, vyžadována technická, uměleckořemeslná vypracovanost.

Dalším důvodem nárůstu počtu malých a středních podniků je i trend separace vlastnictví. Řada statistik přináší údaje o počtech nově založených podniků bez komentáře o vlastnictví. Přitom v mnoha případech jde o disagregaci velkých podniků, působí i změny v oblasti techniky a technologie dochází k následujícímu vývoji: výroba složitých výrobků se však rozpadá na součásti, výroba se diferencuje a štěpí.

Malé podniky hrají, jak bylo uvedeno, významnou úlohu i v oblasti vědeckotechnického rozvoje, zejména u aktivních inovačních strategií, při výzkumu a vývoji unikátních zařízení a technologií, v oblasti ekologických aktivit. Studie Švýcarského institutu pro živnostenské podnikání (na vysoké škole v St. Gallen) dokázala přitom, že sice výdaje na výzkum stoupají úměrně s velikostí podniku, ale že není jednoznačná závislost ve vynakládání prostředků na výzkum a schopností inovovat. Malé podniky se zaměřují na realizaci nových objevů, vynálezů. V mikroelektronice, biotechnologii a jiných oborech nezávisí výkon na počtech pracovníků, na velikosti kapitálu, na rozsáhlé konstrukční a technologické přípravě, ale spíše na mase vědomostí a jejich produktivním užití. [4]

2.3 Analýza potřeb MSP ve Zlínském kraji

Cílem této analýzy potřeb malých a středních podniků ve Zlínském kraji je definování překážek v jejich rozvoji a navržení forem pomoci Zlínským krajem k překonání těchto překážek za přispění strukturálních fondů.

Při vytváření analýzy jsem vycházel z již dříve provedené analýzy malého a středního podnikání ve ZK [4], kterou si nechal Zlínský kraj provést za účelem vytvoření předpokladů pro vhodné nastavení podpůrných nástrojů vzhledem k MSP a mým cílem je definování těchto podpůrných nástrojů. Na její tvorbě se na základě Dohody o vytvoření sdružení podílely společnosti JVM-RPIC, spol. s r.o. se sídlem ve Zlíně a Metod Konzult IPM, s.r.o. se sídlem v Olomouci. Analýza byla provedena formou anonymního dotazníkového šetření mezi podnikateli ve ZK v období od 18.10. - 31.10.2002. Oslovení podnikatelé (295 subjektů) byli vybráni podle klíče sestaveného ve vazbě na OKEČ a počet zaměstnanců ve vztahu k celkovému počtu podnikatelů ve ZK. Rovnoměrně byla dále dodržena územní příslušnost. Cílem bylo zajistit objektivní zastoupení všech podnikatelských složek ve zkoumaném vzorku za využití běžně používaných kategorií v rámci statistik v ČR i EU. Základním členěním se proto stala příslušnost podniku k převažujícímu OKEČ v kombinaci s velikostní strukturou z hlediska počtu zaměstnanců.

Definice odvětví

V analýze je použita systematická část odvětvové klasifikace ekonomických činností – OKEČ (dle standartu NACE rev. 1.1 od 1.1.2003), jejíž členění pro jednotlivá odvětví je následující:

- A Zemědělství, myslivost, lesnictví (OKEČ 01, 02)
- B Rybolov a chov ryb (OKEČ 05)
- C Těžba nerostných surovin (OKEČ 10,11, 12, 13, 14)
- D Zpracovatelský průmysl (OKEČ 15 – 37)
- E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (OKEČ 40, 41)
- F Stavebnictví (OKEČ 45)
- G Obchod; Opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (OKEČ 50 – 52)
- H Ubytování a stravování (OKEČ 55)
- I Doprava, skladování a spoje (OKEČ 60 – 64)
- J Finanční zprostředkování (OKEČ 65 – 67)
- K Činnost v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti (OKEČ 70 – 74)
- L Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení (OKEČ 75)
- M Vzdělávání (OKEČ 80)
- N Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti (OKEČ 85)
- O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby (OKEČ 90 – 93)
- P Činnosti domácnosti (OKEČ 95 – 97)
- Q Exteritoriální organizace a instituce (OKEČ 99)

2.3.1 Vývoj počtu zaměstnanců

Zjištění ukazují nárůst počtu pracovních míst (cca 7,5%) v uplynulých dvou letech, obdobně se respondenti vyjádřili i o situaci v následujících dvou letech (cca 11,8%).

Podíl zaměstnávání žen je ve všech letech stabilní, na úrovni cca 41- 42%. V rámci ČR je tento podíl na úrovni cca 43%.

Tab. 5 Počet zaměstnanců - vývoj v letech 2000 – 2004 [4]

	Počet zaměstnanců			
Rok	<i>muži</i>	<i>ženy</i>	<i>celkem</i>	<i>podíl žen</i>
2000	1836	1324	3160	41,9%
2002	1957	1442	3399	42,4%
2004	2242	1559	3801	41,0%

2.3.2 Potřeba investic

Stáří technologického zařízení

Ve významných odvětvích (A-H) z hlediska tvorby místního bohatství se ukazuje, že podniky mají technologické zařízení zastaralé (do 40% mladší pěti let). Z uvedeného je zřejmé, že pro budoucí období je nezbytné aktivně podpořit podniky zvyšující vlastní konkurenceschopnost pořizováním moderního technologického zařízení, viz část 8 a III.

Tab. 6 Stáří technologického zařízení – poměrně [4]

	Odvětví						
Stáří	A,B	C,D,E	F	G,H	I	J	K
do 5 let – počet firem	4	22	16	37	4	6	29
<i>do 5 let (%)</i>	14%	34%	40%	40%	50%	100%	71%
nad 5 let – počet firem	24	42	24	56	4	3	12
<i>nad 5 let (%)</i>	86%	66%	60%	60%	50%	33%	29%

Investice do technologického zařízení

Průzkum ukázal poměrně negativní vývoj v této oblasti, podniky i přes zjištěnou zastaralost technologie neplánují, naopak omezují investice do technologií v plánovacím horizontu. Tím dochází k omezení rozvojového potenciálu a konkurenceschopnosti. Stav do značné míry souvisí i se závěry v části 7.3 Způsob financování.

Tab. 7 Investice do technologického zařízení (v tis. Kč) [4]

	Odvětví							
	A,B	C,D,E	F	G,H	I	J	K	Celkem
Za poslední 3 roky	41 800	99 485	44 185	224 910	38 270	2 270	34 687	485 607
V následujících 2 letech	47 780	105 200	36 580	200 455	35 670	3 500	28 700	457 885

Spolupráce s vědecko-výzkumnou základnou

Podniky ve ZK udržují vazbu na vědecko-výzkumnou základnu, v oblasti průmyslu (C,D,E) se jedná o cca 27% podniků. Tento poměr se jeví jako nízký ve vazbě na dynamiku vědecko-výzkumných prací ve světě a na zvyšování konkurenceschopnosti právě zaváděním moderních poznatků do výroby u MSP. Jako pravděpodobnou příčinu vidím nevyjasněná očekávání potřeb z obou stran. Univerzity očekávají, že firmy by mohly a měly potřebovat přístup k informacím, zatímco MSP tento problém necítí jako důležitý a navíc nehodlají za obecné informace platit. MSP potřebují pružné služby formou odborných výpočtů, konzultací či měření, ale pokud je řeší oficiální cestou, trvá to velmi dlouho a ani neví, na koho by se měli obracet. Je to však možné považovat více za příležitost pro rozvoj vzájemné komunikace než za slabou stránku.

Tab. 8 Spolupráce s VŠ, VÚ ...[4]

	Odvětví							
Instituce	A,B	C,D,E	F	G,H	I	J	K	celkem
VŠ	6	3	2	6	0	1	8	26
VÚ	4	5	2	5	0	0	3	19
vývoj. prac.	4	9	6	6	0	1	3	29
Podíl spolupracujících firem	50,0%	27,0%	29,4%	15,0%	0,0%	22,2%	35,9%	25,1%

Potřeba výrobní plochy

Vybraný vzorek podniků ukazuje potřebu nových výrobních ploch. Jako smysluplné se proto jeví snahy regionálních orgánů na úrovni kraje, obcí apod. o investování a přípravu průmyslových zón, průmyslových areálů a o investice do obnovy historických výrobních

areálů. V této souvislosti je však nutno upozornit na velmi často z hlediska postavení místních MSP neefektivně obsazované průmyslové zóny. Investice v průmyslových zónách zpravidla realizují zahraniční, mezinárodní střední firmy, které pracují v režimu zušlechťovací produkce dovezené do ČR, čímž nerozšiřují možnosti kooperací místních MSP, naopak často působí kontraproduktivně. Při obsazování průmyslových zón je proto třeba zohledňovat nejen vliv na zaměstnanost (mediálně nejčastěji sledovaný parametr), ale i na dopady pro místní MSP.

Tab. 9 Potřeba výrobní plochy v roce 2002 podle odvětví [3]

	Odvětví							
	A,B	C,D,E	F	G,H	I	J	K	celkem
m2	3800	33560	9886	56048	30	350	13215	116889

2.3.3 Způsob financování

Výsledky ukazují nízký stupeň financování cizím kapitálem, což zřejmě úzce souvisí se situací v bankovním sektoru. Na tento stav navazuje zjištěný výsledek o stáří technologie a klesající předpokládané výdaje na nákup moderní technologie. Z vlastních zdrojů MSP zpravidla nejsou schopny realizovat dynamický růst s cílem proniknout na náročné evropské nebo světové trhy.

Tab. 10 Způsob financování [3]

Způsob financování	Náklady	
	investiční	provozní
vlastní zdroj	72%	94%
bankovní zdroj	13%	4%
leasing	14%	0%
privátní půjčky	1%	2%

2.3.4 Potřeba úvěrových zdrojů

Situace potvrzuje celorepublikově špatný stav financování a přístupu k financím pro MSP. Jakákoliv podpora ze strany regionálních orgánů je proto velmi žádaná.

Tab. 11 Potřeba úvěrových zdrojů (v tis. Kč) [3]

	Odvětví							
Úvěr	A,B	C,D,E	F	G,H	I	J	K	celkem
investiční	29000	117950	21490	125665	4700	1800	14725	315330
provozní	7000	23240	7180	77100	5400	8000	6620	134540

2.3.5 Struktura zákazníků

Zjištěné informace ukázaly na orientaci místních MSP na regionální a tuzemský trh. Velká část produkce je směřována do Zlínského kraje, případně do ČR. Pouze malá část produkce směřuje na jiné trhy, především EU. Hodnotu produkce na úrovni cca 13%, která v odvětví průmyslu směřuje u zkoumaného vzorku do zemí EU lze považovat za dobrou.

Obdobně pozitivní je i zjištění, že u zkoumaného vzorku cca 45% produkce v r. 2002 směřuje k prvovýrobcům.

V rámci strategických plánů a realizačních opatření je proto vhodné posilovat tyto pozitivní trendy, především potom nástroji umožňující síťování místních MSP, viz část 8.2.4.

Tab. 12 Struktura zákazníků [3]

	Struktura zákazníků			
Odvětví	obyvatelstvo	obchodní org.	výrobci	státní instituce
A,B	23%	48%	28%	1%
C,D,E	19%	32%	44%	5%
F	50%	28%	15%	7%
G,H	59%	23%	16%	2%
I	23%	55%	22%	0%
J	67%	24%	9%	0%
K	23%	31%	40%	6%

2.3.6 Podpory podnikání

Jako špatně informovaná a málo využívající podpor se jeví skupina podniků do 10 zaměstnanců, což lze zohlednit při řešení regionálních podpůrných opatření. Je však nutné upozornit v této souvislosti, že jednou z hlavních příčin nízké informovanosti a čerpání podpor u této kategorie je samotný přístup těchto podnikatelů k dané problematice (nezájem aktivně informace vyhledat).

V členění dle odvětví je situace nejpříznivější při využívání podpor v oblasti zemědělství, následována průmyslem a stavebnictvím.

V této oblasti je nutno aktivně zapojit regionální orgány, které se mohou významně podílet na zprostředkování toku finančních prostředků do místních podniků ze zdrojů, které negeneruje místní územní celek, viz část 8.

Tab. 13 Počet firem, které mají dostatek informací a které využily některou z podpor MSP [3]

	Odvětví						
	A,B	C,D,E	F	G,H	I	J	K
informace (podíl)	79%	68%	53%	47%	44%	44%	54%
informace (počet)	22	43	18	53	4	4	21
využití (podíl)	32%	24%	12%	12%	0%	0%	28%
využití (počet)	9	15	4	14	0	0	11

Tab. 14 Počet připravených firem a firem potřebujících pomoc podle počtu zaměstnanců [3]

	Počet zaměstnanců				
	1 až 9	10 až 24	25 až 50	50 až 99	100 až 249
dostatek informací (podíl)	49%	84%	45%	50%	100%
dostatek informací (počet firem)	103	43	10	6	3
využití podpory (podíl)	12%	37%	27%	50%	33%
využití podpory (počet firem)	25	19	6	2	1

2.3.7 Hlavní problémy při podnikání

Obecné problémy při podnikání

Na základě spektra odpovědí došlo ke sdružení názorů respondentů do následujících okruhů [3]: finanční problémy, legislativa, problémy ve vztahu ke státním a samosprávným institucím a osobní problémy podniků, jejichž řešení není v kompetenci okolí.

Tab. 15 Finanční problémy

	% odpovědí
Nedostupnost investičních a provozních finančních prostředků pro MSP (nedostupnost, komplikovanost, cena, ručení ...)	16,3

Tab. 16 Legislativa

	% odpovědí
Pomalé a málo účinné soudnictví při vymáhání pohledávek, nedostatečná ochrana poctivých podnikatelů	17,3
Platební morálka státu, vrácení přeplatků, DPH	7,1

Tab. 17 Problémy ve vztahu ke státním a samosprávným institucím

	% odpovědí
Neochota a pasivní přístup státních úředníků, komplikované postupy při vyřizování, malá produktivita, byrokracie, nedodržování lhůt. Často chybí komunikace s místními úřady	26,1
Infrastruktura – průjezdnost obcemi, obchvaty, kvalitnější komunikace, dálnice do Zlína, parkovací místa v centrech pro zákazníky i zaměstnance (u pošty, úřadů apod.), letiště...	15,3
Příliš složité a dlouhé řízení na stavebních a katastrálních úřadech, jejich liknavost	7,5
Korupce při výběrových řízeních na úřadech veřejné správy	7,5

Tab. 18 Osobní problémy podniků, jejichž řešení není v kompetenci okolí

	% odpovědí
Platební morálka zákazníků při bezhotovostních platbách, jejich finanční nestabilita	30,2
Vlastní zaměstnanci - kvalifikace, spolehlivost, špatná pracovní morálka	12,5
Nerovné postavení a nerovná konkurence velkých a malých firem – úlevy pro velké firmy jsou nerovnoměrné v porovnání s podporou MSP, velké firmy diktují cenu, splatnost ...	10,2
Nerovná soutěž s velkými obchodními řetězci, které mají lepší podmínky	9,5
Sezónní výkyvy v poptávce a následné problémy s pracovní silou a provozním financováním	3,7
Silná domácí měna	3,4

Dopady vstupu ČR do EU na MSP

Na základě spektra odpovědí došlo ke sdružení názorů respondentů do následujících okruhů [3]: hrozby a příležitosti.

Tab. 19 Hrozby

	% odpovědí
Konkurence s vysokými vlastními finančními zdroji, s vyššími podporami od EU, příliv dotovaných výrobků	27,8
Zdražení vstupů, pracovních sil	7,1
Předpisy EU (atesty, normy), přetrvávající ochranná opatření stávajících zemí	7,1
Horší produktivita a kvalita práce v ČR z důvodu nekonkurenčních technologií	3,4

Tab. 20 Příležitosti

	% odpovědí
Širší otevřené trhy EU bez celních bariér s minimálními vývozními i dovozními překážkami	27,5
Zvýšení turistického ruchu, větší pohyb potencionálního zákazníka	7,1
Odstranění komplikovanosti celního řízení (arogance, nevstřícnost a byrokracie na celnicích)	6,8
Programy dotací a podpor od EU	4,4
Zjednodušený přesun pracovních sil při službách, montážích v cizích zemích	4,1

Návrhy na zlepšení situace MSP

Na základě spektra odpovědí došlo ke sdružení názorů respondentů do následujících okruhů [3]: finance, legislativa, úřady - zajistit, zlepšit a úřady - vstřícnost.

Tab. 21 Finance

	% odpovědí
Půjčky investiční středně a dlouhodobé - dostupnější, zjednodušit, levné a rychlejší vyřízení	52,4
Půjčky provozní krátkodobé - dostupnější, rychlé, pružné a snadné vyřízení	27
Dotace v zemědělství stejné jako v EU, rovnoprávnost. Zákonné dotace státu pro zemědělství z hlediska rozložení fin. prostředků vyplácet čtvrtletně	4
Odpisy – zkrácení odpisových lhůt, zvýhodnit investování	3,7

Tab. 22 Legislativa

	% odpovědí
Daňové zatížení - snížit (zvláště zatěžující je u začínajících podnikatelů)	16,3
Vymahatelnost práva, pohledávek ... - zajistit rychlé soudnictví a rychlou realizaci výroku soudu	13,6
Právní prostředí, právní vědomí - zajistit kvalitní prostředí s dodržováním platebních podmínek i ze strany státu	12,5
Legislativní procesy - zrychlit a zkvalitnit	10,8
Legislativní požadavky úřadů – zjednodušit	8,8
Korupční prostředí – zamezit	8,8

Tab. 23 Úřady – zajistit, zlepšit

	% odpovědí
Infrastruktura - dálnice, obchvaty, kvalitnější komunikace, parkovací místa v centrech pro zákazníky i zaměstnance (u pošt apod.), průjezdnost obcemi, letiště	15,3
Průmyslové zóny v oblastech s vysokou nezaměstnaností i jinde, levnější a více obecních prostorů pro maloobchody, podíl obce na rekonstrukcích objektů	6,1
Turistická atraktivita oblasti - zvýšit, zabezpečit	3,7

Tab. 24 Úřady – vstřícnost

	% odpovědí
Aktivnější, ochotnější a vstřícnější postup úřadů, dodržování lhůt, zvýšit produktivitu	8,5
Efektivní hospodaření s veřejnými prostředky, omezení nárůstu státního aparátu	8,1
Komunikace a spolupráce s místními úřady – zajistit nebo zlepšit (s obecními úřady není komunikace mnohdy žádná, s ÚP nedostačující, ze strany FÚ, KÚ a stavebních úřadů převažuje byrokratické jednání)	7,8
Postup úřadů stejný u MSP jako u velkých podniků (FÚ, obecní úřady... je nestejný metr)	5,8

2.4 Doporučení pro krajské samosprávy

Z analýzy vyplývá, že se potřeby MSP ve ZK nijak výrazně neliší od potřeb MSP v ČR a doporučení lze vztáhnout na krajské samosprávy obecně.

V současné globální ekonomice si nemohou regiony – jakož i společnosti – dovolit zastavit ve svém úsilí o rozvoj. Probíhající proces globalizace a internacionalizace vytváří trvalý tlak na zvyšování konkurenční schopnosti, jak národních, tak i podnikových ekonomik.

Budou-li regiony nebo státy chtít v tomto procesu obstát a prosperovat, pak budou během 21. století postaveny před úkol průběžně přebudovávat své ekonomiky a vybudovat unikátní tržní postavení nebo produkty, které budou konkurenčně schopné – anebo ještě lépe – světově úspěšné. Držet krok s technologickými změnami a důsledky globalizace ideí obchodu a podnikání v kombinaci s rychlostí jakou tyto změny probíhají vyžaduje aby podniky, regiony i národy obnovily nebo nově vybudovali své konkurenční výhody.

V posledních dekádách minulého století všechny evropské země a regiony vyvinuli značné úsilí k zahájení procesů o takové přebudování svých ekonomik. Sekundárně to činily prostřednictvím pobídek pro vstup externích investorů. V řadě případů tito vnější investoři – zejména ti s prestižními jmény – byly a jsou příčinou úspěchu který tyto regiony ve svém úsilí dosáhly. Současně s těmito balíky výhod tyto státy a regiony vydávaly značné zdroje na rozvoj lidských zdrojů a infrastruktury.

Mají-li být regiony úspěšné, je nutné, aby vyšly těmto trendům samy aktivně vstříc. Rozpočty krajských samospráv jsou sice velmi omezené, nabízí se ale možnost rozvoje MSP za přispění strukturálních fondů EU. Možnosti jsou tyto:

2.4.1 Možnosti čerpání ze SROP

SROP je přímo zaměřen na jednotlivé regiony ČR. Jeho cílem je dosáhnout trvalý a vyvážený rozvoj regionů ČR i růst kvality života všech skupin obyvatel regionů na základě povzbuzování nových ekonomických aktivit s důrazem na tvorbu pracovních míst v regionálním i místním měřítku, na zlepšení kvality infrastruktury, na rozvoj lidských zdrojů a na prohlubování sociální integrace. SROP je realizován prostřednictvím pěti priorit, které se dále dělí na jedenáct opatření a ty případně ještě na podopatření. Ty z kterých můžou čerpat krajské samosprávy jako koneční příjemci grantových schémat za účelem podpory MSP jsou [14]:

Priorita 1: Regionální podpora podnikání

Tato priorita se skládá z jednoho opatření 1.1 Podpora podnikání ve vybraných regionech. Opatření je zaměřeno na přímou podporu investičních rozvojových záměrů malých a středních podnikatelů, kteří působí alespoň tři roky ve všech oborech kromě zemědělské výroby či prvovýroby a cestovního ruchu. Podpora je umožněna pouze ve vybraných

problémových regionech České republiky, vymezených státem usnesením vlády č. 722/2003 a kraji (převážně spádové obvody pověřených obcí s vysokou nezaměstnaností).

Opatření je strukturováno do dvou částí:

Grantové schéma podporující drobné podnikatele

Schéma zahrnuje podporu širokého spektra drobných podnikatelů, kteří zaměstnávají méně než 10 pracovníků. Pojem drobný podnikatel (mikropodnik) je vymezen v Příloze 1 nařízení Komise (ES) č. 70/2001, o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy o EU o státní pomoci pro malé a střední podniky (drobný podnikatel musí mimo jiné zaměstnávat méně než 10 pracovníků). Charakter podpory je kompatibilní s veřejnou podporou malého rozsahu (pravidlo de minimis, poskytování veřejné podpory malého rozsahu upravuje Nařízení Komise (ES) č. 69/2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES u podpory de minimis). Schéma zahrnuje cca 35% rozpočtu opatření. Dále viz část III.

Grantové schéma podporující malé a střední podnikatele

Schéma zahrnuje podporu malých a středních podnikatelů, kteří zaměstnávají 10 až 249 zaměstnanců. Podpora je kompatibilní se skupinovou výjimkou pro malé a střední podniky (nařízení Komise č.70/2001). Schéma zahrnuje cca 65% rozpočtu opatření.

Pro obě grantová schémata bude společně platit následující:

Podmínkou pro účast v grantovém schématu bude závazek na zvýšení celkového počtu zaměstnanců příjemce dotace (tato podmínka platí pro jednotlivé akce v rámci grantového schématu):

- u grantového schématu pro drobné podnikatele bude muset závazek činit minimálně 1 zřízené a obsazené pracovní místo pro každou jednotlivou akci,
- v případě grantového schématu pro malé a střední podnikatele bude muset závazek činit minimálně 3 zřízená a obsazená pracovní místa u podnikatelů od 10 do 49 zaměstnanců a 10 zřízených a obsazených pracovních míst u podnikatelů od 50 do 249 zaměstnanců (pro každou jednotlivou akci).

Formou podpory je nevratná přímá pomoc (dotace), poskytovaná konečným uživatelům prostřednictvím grantových schémat, jejichž gestory jsou kraje. Příspěvek z ERDF (cca 45.1 mil. €) představuje 75% uznatelných veřejných nákladů opatření, spolufinancování z

veřejných zdrojů ČR (25 % veřejných užitelných nákladů opatření) v rozsahu 15 mil. € zajišťují kraje. Soukromé spolufinancování tvoří 55% užitelných nákladů.

Priorita 4: Rozvoj cestovního ruchu

Tato priorita se skládá ze dvou opatření, která byla rozpracována jako řada intervencí zaměřených na rozvoj služeb pro cestovní ruch, vytváření zaměstnanosti a zvýšení příjmů místních rozpočtů.

Opatření 4.1 Rozvoj služeb pro cestovní ruch

V rámci tohoto opatření budou podporovány subjekty, které rozvíjejí služby týkající se oblasti cestovního ruchu. MSP se týká podopatření 4.1.2 – Podpora regionálních a místních služeb cestovního ruchu. V rámci tohoto podopatření je podporován rozvoj služeb cestovního ruchu mající regionální či místní charakter.

Typy podporovaných projektů jsou: poradenství pro malé a střední podniky v cestovním ruchu, vytváření partnerství v oblasti cestovního ruchu na regionální úrovni, marketingové studie, regionální propagační materiály, propagační a informační kampaně, konání seminářů a sympozií na regionální úrovni, tvorba produktů cestovního ruchu v regionech apod.

Formou podpory je nevratná přímá pomoc (dotace), poskytovaná konečným uživatelům prostřednictvím grantových schémat, jejichž gestory jsou kraje. Příspěvek z ERDF (cca 18 mil. €) představuje 75% užitelných veřejných nákladů opatření, spolufinancování z veřejných zdrojů ČR (25 % veřejných užitelných nákladů opatření) v rozsahu 6 mil. € zajišťují kraje. Soukromé spolufinancování tvoří 55% užitelných nákladů.

Opatření 4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch

V rámci tohoto opatření jsou podporovány investiční projekty, zaměřené na rozvoj infrastruktury potřebné pro cestovní ruch. MSP v regionálním měřítku se týká podopatření 4.2.2 - Podpora regionální a místní infrastruktury CR. Podporovány jsou projekty rozvoje infrastruktury cestovního ruchu v obcích a regionech.

Typy podporovaných projektů jsou: rekonstrukce kulturních, technických a průmyslových památek regionálního významu, rozvoj místních informačních systémů, rozvoj a obnova turistických stezek, cyklostezek, cyklotras, hiposteze a naučných stezek, vybavení a zařízení turistických středisek apod.

Formou podpory je nevratná přímá pomoc (dotace), poskytovaná konečným uživatelům prostřednictvím grantových schémat, jejichž gestory jsou kraje. Příspěvek z ERDF (cca 36 mil. €) představuje 75% uznatelných veřejných nákladů opatření, spolufinancování z veřejných zdrojů ČR (25 % veřejných uznatelných nákladů opatření) v rozsahu 12 mil. € zajišťují kraje. Soukromé spolufinancování tvoří 55% uznatelných nákladů.

2.4.2 Možnosti čerpání z OPMP

Cílem podpory v rámci OPMP je zachovat a dále rozvíjet konkurenceschopný a efektivně vyrábějící průmyslový potenciál, účinně přispívat ke zvyšování hospodářské výkonnosti výrobní základny a podpořit potřebné strukturální změny průmyslu. OPMP je realizován prostřednictvím tří priorit, které se dále dělí na devět opatření a ty dále na jedenáct programů.

Programy z kterých můžou čerpat krajské samosprávy jako koneční příjemci za účelem podpory MSP jsou: Prosperita, Reality, Školící střediska, Klastry. Tyto programy spadají pod prioritu 1 OPMP (rozvoj podnikatelského prostředí), jejímž cílem je zajištění konkurenceschopnosti českých podniků na světových trzích, tj. zajištění hmotné a nehmotné podpory rozvoje průmyslových a podnikatelských činností. [2]

Opatření 1.1 Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace

Toto opatření je realizováno pomocí programu Prosperita. Cílem tohoto programu je podpora infrastruktury průmyslového vývoje, zejména vědeckotechnických parků (instituce orientovaná do oblasti vědy, technologie a inovačního podnikání. Své know-how využívá k vytváření podmínek pro dynamický rozvoj činnosti inovačních firem, pro zabezpečování transferu technologií a výchovy k inovačnímu podnikání), podnikatelských inkubátorů (vhodné prostředí zejména pro začínající inovační firmy, které využívají, za předem stanovených podmínek, zvýhodněného nájmu a služeb poskytovaných provozovatelem inkubátoru. Účelem je podpora kreativních podnikatelů) a center pro transfer technologií (subjekt, který ve spolupráci s výzkumnými institucemi a univerzitami napomáhá transferu technologií do firem, jak na domácí tak na mezinárodní úrovni, přičemž také zajišťuje potřebné zdroje pro realizaci technologického transferu a současně poskytuje odborné poradenství). Podpora je poskytována na zařízení a rozvoj těchto zařízení, zajištění jejich činnosti a poskytování cenově zvýhodněných služeb, pronájmu pro malé a střední inovativní

podnikatele. Projekt se může týkat stavební investiční akce a nestavební investiční akce (pořízení nemovitosti, technické zhodnocení a oprava strojů a zařízení, pořízení a technické zhodnocení nehmotného majetku atd.).

Podpora je poskytována formou dotace na uznatelné náklady maximálně do výše 75% celkových uznatelných nákladů na projekt.

Opatření 1.2 Rozvoj podnikatelské infrastruktury

Toto opatření je realizováno pomocí programu Reality. Cílem programu je podporovat moderní výrobní provozy prostřednictvím výstavby potřebné infrastruktury nebo regenerace brownfields, ve velmi omezeném případě i tzv. greenfields – stavby na „zelené louce“.

Pomocí tohoto programu by mělo být možné řešit problémy nevyužitých nebo chátrajících objektů v majetku obcí/krajů, které by tyto po jejich rekonstrukci mohly využít k rozvoji podnikatelských aktivit v daném regionu a částečně tím řešit i nezaměstnanost v dané lokalitě.

Podpora se poskytuje formou přímé dotace, a to:

- dotace ve výši nákladové mezery na projekty výstavby, regenerace či rozvoje podnikatelských nemovitostí, které budou dále určeny k převodu či pronájmu, tj. v případě nemovitostí, které budou příjemci podpory přímo přinášet určité výnosy, nebo
- dotace ve výši max. 75% uznatelných nákladů v případě projektů výstavby, regenerace či rozvoje podnikatelských nemovitostí, které nebudou dále určeny k převodu či pronájmu, a tím pádem nebudou přinášet určité výnosy, tj. v případě projektů, u kterých nebude možné určit výši nákladové mezery (tj. zejména v případě výstavby či rekonstrukce infrastruktury, pro již existující podnikatelské zóny).

Opatření 1.3 Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání

Toto opatření je realizováno pomocí programu Školící střediska. Cílem tohoto programu je zlepšit v jednotlivých regionech podmínky pro rozvoj lidských zdrojů zajištěním infrastruktury potřebné pro školení a vzdělávání pracovníků na různých úrovních řízení podniku, která napomůže k osvojení nových, klíčových dovedností. Cílem programu není podpora vzdělávání, školení, kurzů či jejich tvorba, ale pouze podpora rekonstrukce nebo

výstavby školících zařízení a pořízení školících pomůcek a programů, sloužících k odbornému vzdělávání.

Dotace je určena podnikatelským subjektům, které se účastní programu samostatně nebo jako součást právnické osoby, kterou vytvoří spojením s dalšími podnikatelskými nebo nepodnikatelskými subjekty (zde je právě možnost obce/kraje vstoupit do projektu). Podpora je poskytována formou dotace na uznatelné náklady do výše maximálně 46% na projekt.

Opatření 1.4 Rozvoj informačních a poradenských služeb

Toto opatření je realizováno pomocí programu Klastry. Cílem tohoto programu je podpořit ekonomický růst a konkurenceschopnost ekonomiky prostřednictvím rozvoje odvětvových seskupení – klastrů. Budou podporovány dva typy projektů: vyhledávání firem vhodných pro klastry a zakládání a rozvoj klastrů.

Klastry jsou v programu definovány jako geograficky blízké skupiny navzájem propojených společností a přidružených institucí v určitém odvětví, spojených společnými technologiemi a dovednostmi. Obvykle existují uvnitř zeměpisné oblasti kde je možná snadná komunikační, logistická a osobní interakce. Klastry jsou obvykle koncentrovány v regionech a někdy i v jednom městě. Klastř musí obsahovat minimálně patnáct samostatných subjektů a majoritní část členů (minimálně šedesát procent) klastru musí tvořit malí a střední podnikatelé.

Podpora je poskytována formou dotace na uznatelné náklady maximálně do výše 75% celkových uznatelných nákladů na projekt.

Shrnutí OPMP

I když je OPMP primárně zaměřen na podnikatele, a z nich zejména na tzv. malé a střední podnikatele, své místo zde mají i subjekty územní samosprávy. V rámci naplnění priority 1 (rozvoje podnikatelského prostředí) vidím přínos územní samosprávy pro realizaci projektu zejména v přímé finanční účasti, respektive spoluúčasti nebo v poskytnutí vhodné nemovitosti na realizaci projektu. Navíc územní samospráva je schopná reflektovat specifické potřeby daného regionu lépe než centralizovaný státní orgán a je u ní možná větší kontrola občanů.

3 PROJEKT GRANTOVÉHO SCHÉMATU PODPORUJÍCÍ DROBNÉ PODNIKATELE V EKONOMICKY SLABÝCH REGIONECH ZLÍNSKÉHO KRAJE

3.1 Cíl projektu

Z pohledu kraje by měl projekt řešit tyto základní problémy:

- Zvýšit prosperitu Zlínského kraje;
- Snižovat rozdíly mezi problémovými a rozvinutými regiony kraje;
- Vytvářet nová pracovní místa.

Z analýzy potřeb MSP vyplývá, že těchto cílů lze dosáhnout za přispění SF těmito způsoby:

- Přímou podporou investičních projektů drobných podnikatelů;
- Přímou podporou drobných podnikatelů v oblasti inovačního podnikání a technologického rozvoje.

Shrnu-li to, hlavním cílem projektu je zvýšit prosperitu ve vybraných problémových regionech Zlínského kraje. Tohoto cíle bude dosaženo rozvojem stávajících drobných podnikatelů s cílem vytváření nových pracovních míst ve vybraných problémových regionech Zlínského kraje. Výstupem projektu bude grantové schéma – projekt Zlínského kraje, pomocí něhož se budou rozdělovat dotace drobným podnikatelům (DP) – na jejich investiční projekty.

Mým cílem coby projektového manažera tohoto grantového schématu je nastavení takových podmínek a parametrů, aby těchto cílů bylo dosaženo co nejefektivněji.

3.2 Sestavení podmínek pro spuštění grantového schématu

Jedná se výčet základních podmínek stanovených Programovým dodatkem SROP. Tam kde je to možné a účelné, navrhuji doplnění, úpravu nebo zpřísnění těchto podmínek.

3.2.1 Podmínky pro přidělení dotace drobným podnikatelům

Kdo může žádat o dotaci

Dotace je určena drobným podnikatelům (právnícké nebo fyzické osoby), kteří zaměstnávají méně než 10 zaměstnanců a splňují přitom další kritéria stanovená pro mikropodniky v rámci nařízení Komise (ES) č. 70/2001 a 364/2004. [8]

Odvětvové vymezení ze strany EU

Ve smyslu článku 1 Nařízení Komise č. 69/2001 [7] může být veřejná podpora malého rozsahu („de minimis“) poskytnuta podnikům ve všech odvětvích s výjimkou:

- a) oboru dopravy a činnosti, které se týkají výroby, zpracování a uvádění na trh výrobků uvedených v Příloze 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (zejména zemědělské a potravinářské výrobky),
- b) podpory při činnosti spojené s vývozem, zejména podpory přímo spojené s vyváženým množstvím, se zavedením a provozem distribuční sítě nebo s jinými běžnými výdaji při vývozní činnosti,
- c) podpory podmiňující použití domácího zboží na úkor dováženého zboží.

Návrh na doplnění odvětvového omezení

Aby bylo dosaženo multiplikačního efektu v co největší míře, navrhuji přidělení podpory omezit na projekty ve zpracovatelském průmyslu, na projekty posilující spolupráci podniků a na projekty povzbuzující export místních výrobků. Toho lze dosáhnout omezením odvětvové klasifikace ekonomických činností.

Kromě výše uvedených odvětvových vymezení tedy navrhuji podporovat pouze aktivity žadatelů ve zpracovatelském průmyslu vymezené kódy OKEČ 15, 17 – 37 a s tím spojené jejich aktivity v rámci zajištění odbytu (odpovídající kódům OKEČ 50 a 51), činnosti žadatelů v oblasti výpočetní techniky (kódy OKEČ 72), výzkum a vývoj (kódy OKEČ 73) a technické zkoušky a analýzy (kódy OKEČ 74.3).

Seznam těchto kódů OKEČ je uveden v příloze 1.

Vznik nového pracovního místa

Vzhledem k cíli vzniku nových pracovních míst je nutné, aby projekt splňoval podmínku v podobě závazku vzniku minimálně 1 nového pracovního místa. K jeho vzniku musí dojít v místě realizace projektu a nesmí ho být dosaženo přesunem pracovníků z jiných provozoven žadatele, partnera nebo provozovatele. Ke vzniku pracovního místa musí dojít nejpozději do 1 roku od dokončení realizace projektu a závazek udržení tohoto nového místa musí trvat minimálně po dobu 5 let ode dne podpisu smlouvy o financování projektu.

Nárůst obrátu žadatele

Vzhledem k cíli zvýšit prosperitu Zlínského kraje je vhodné, aby byla dotace poskytována na podniky s potenciálem dalšího růstu. V žádném případě by se tedy nemělo jednat o podporu na záchranu neživotaschopných podniků, které nejsou schopny restrukturalizovat svou produkci tak, aby odpovídala potřebám trhu.

Z tohoto důvodu je v Programovém dodatku SROP podmínka v podobě závazku nárůstu obrátu minimálně o 20% (jako rozdíl oproti výchozímu roku, tj. 2004), přičemž k nárůstu obrátu musí dojít do 5 let od podpisu Smlouvy o financování.

Územní vymezení

Vzhledem k omezeným finančním prostředkům a s cílem snižování rozdílů mezi mezi problémovými a rozvinutými regiony kraje je účelné omezit podporu pouze na problémové regiony. Ty lze definovat jako regiony s nadprůměrnou nezaměstnaností. Podpora je tedy omezena dle Programového dodatku SROP na ty podnikatele, kteří budou svůj podnikatelský záměr realizovat v těchto spádových obvodech vybraných pověřených obcí (§ 1, § 3 odst. a) a příloha 1 zákona č.314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností): Morkovice-Slížany, Koryčany, Chropyně, Kroměříž, Hulín, Bystřice pod Hostýnem, Bojkovice, Brumov-Bylnice, Valašské Klobouky, Slavičín, Otrokovice, Napajedla, Horní Lideč, Karolinka, Vsetín, Rožnov pod Radhoštěm a Valašské meziříčí.

Velikost projektu

Vzhledem k stanoveným výstupům projektu (vznik alespoň 1 pracovního místa a jeho udržitelnosti, nárůstu obrátu) lze očekávat, že jejich reálné splnění je možné až od určité

výše investice. Rovněž administrativní zatížení by v případě nestanovení minimální výše nákladů projektu bylo značné (velké množství drobných projektů, jejichž kvalita či garance dosažení stanovených výstupů by byla značně pochybná). Z těchto důvodů byla stanovena minimální přípustná výše celkových uznatelných nákladů jednoho projektu na 500.000,- Kč.

Maximální přípustná výše celkových uznatelných nákladů projektu je omezena pravidlem o poskytování veřejné podpory malého rozsahu – de minimis, kde platí, že celková výše podpory de minimis poskytnutá jednomu subjektu nesmí v období tří let přesáhnout částku v Kč, odpovídající 100.000,- EUR. Tento limit platí bez ohledu na formu podpory nebo její sledovaný cíl.

Způsob proplacení dotace

Podnikatel musí počítat s tím, že její proplácení bude prováděno až následně, po proplacení provedených dodavatelských prací z vlastních zdrojů a po proběhnutí procedury spojené s vykázáním těchto prací. Proplácení bude probíhat v návaznosti na to, zda se jedná o projekt jednoetapový nebo víceetapový. V případě jednoetapového projektu dojde k proplacení dotace až po ukončení realizace projektu a jejím vyúčtování, v případě víceetapového projektu dojde k proplacení dotace již po ukončení realizace první etapy projektu a jejím vyúčtování.

3.2.2 Podmínky pro získání dotace Zlínským krajem

Zajištění spolufinancování grantového schématu

Zlínský kraj se musí zavázat, že se bude podílet na spolufinancování grantového schématu, a to minimálně 25% z veřejných zdrojů. Dle nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech je financování GS založeno na principu adicionality, tzn. že vyčleněné prostředky strukturálních fondů nesmějí nahrazovat veřejné nebo jiné rovnocenné strukturální výdaje členského státu.

Maximálně možný příspěvek Společenství, který může kraj získat na spolufinancování GS, je dán finančním rámcem opatření SROP. Výchozí hodnotou jsou zdroje EU ve výši 1.560.884 €, které mohou činit maximálně 34% celkových uznatelných nákladů projektu. Podmínkou je dodržet poměr veřejných zdrojů max. ve výši 49% celkových uznatelných

nákladů. Druhou výchozí hodnotou, kterou je třeba dodržet je soukromé spolufinancování ve výši 1.907.753 €.

Tab. 25 Rozpočet GS

Zdroj financování	Částka vč. DPH (Kč)	%
Příspěvek Společenství	38.110.942	33,75%
Krajský rozpočet	12.703.647	11,25%
Veřejné zdroje celkem	50.814.589	45%
Soukromé spolufinancování	62.106.888	55%
Zdroje celkem	112.921.477	100%

Navrhuji, aby Zlínský kraj uplatnil své výdaje spojené s administrací tohoto GS jako způsobilé výdaje, tzn. nechal si je proplatit ze SF. Výdaje na administraci GS lze členit do dvou skupin:

- Primární výdaje jsou výdaje, které bezprostředně souvisí s realizací GS. Tvoří je:
 - a) výdaje na přípravu GS,
 - b) výdaje na propagaci GS
 - c) výdaje na výběr projektů,
 - d) výdaje na hodnocení realizace GS,
 - e) výdaje na monitorování realizace GS,
 - f) výdaje na provádění auditů a kontroly realizace jednotlivých projektů a GS jako celku.
- Sekundární výdaje jsou výdaje na činnosti druhotně navázané na realizaci GS a zahrnují:
 - a) zpracování studií,
 - b) pořádání seminářů,
 - c) informační akce,
 - d) hodnocení.

Výdaje na administraci GS mohou tvořit max. 3% z veřejných způsobilých výdajů GS hrazených z ERDF, přičemž tato částka musí být doplněna odpovídajícím

spolufinancováním ze zdrojů Zlínského kraje, která je stanovena ve výši minimálně 25% těchto nákladů. Maximální rozpočet výdajů na administraci GS ukazuje následující tabulka:

Tab. 26 Rozpočet výdajů na administraci GS

Zdroj financování	Částka vč. DPH (Kč)	%
Příspěvek Společenství	1.143.328	75%
Krajský rozpočet	381.109	25%
Zdroje celkem	1.524.437	100%

Po odečtení výdajů na administraci GS od veřejných zdrojů budou celkové zdroje pro konečné uživatele následující:

Tab. 27 Celkové zdroje vyčleněné pro konečné uživatele

Zdroj financování	Částka vč. DPH (Kč)	%
Příspěvek Společenství	36.967.614	33,19%
Krajský rozpočet	12.322.538	11,06%
Veřejné zdroje celkem	49.290.152	44,25%
Soukromé spolufinancování	62.106.888	55,75%
Zdroje celkem	111.397.040	100%

Závazek vytvoření nových pracovních míst

Navrhují, aby Zlínský kraj žádal o maximálně možný příspěvek Společenství, čímž se bude muset zavázat dle Programového dodatku SROP k vytvoření minimálně 75 hrubých pracovních míst. Průměrná dotace na jedno hrubé pracovní místo bude tedy činit max. 0,68 mil. Kč. Hrubá pracovní místa jsou přímá pracovní místa, která vzniknou díky poskytnuté dotaci a která jsou udržena po dobu pěti let ode dne podpisu smlouvy. Na rozdíl od nich kalkulace čistých pracovních míst bere do úvahy účinky na zaměstnanost, které by nastaly, kdyby pomoc nebyla poskytnuta, vytěšňování (ztráty zaměstnání v jiných firmách a oblastech) a multiplikační účinky. Kalkulaci čistých pracovních míst zajišťuje řídicí orgán SROP na základě předem vypracované metodiky.

Závazek nárůstu obratu podpořených drobných podnikatelů

Zlínský kraj se musí zaručit, že u všech podpořených drobných podnikatelů dojde k nárůstu obratu minimálně o 20% nejpozději do pěti let od podpisu smlouvy.

Závazek podpoření 52 drobných podnikatelů

Pokud bude Zlínský kraj žádat o maximálně možný příspěvek Společenství, bude se muset zavázat dle Programového dodatku SROP k podpoření alespoň 52 drobných podnikatelů. Průměrná dotace na jednoho podnikatele bude tedy činit max. 0,96 mil. Kč.

Vytvoření projektové dokumentace

Projektovou dokumentaci jsem již vytvořil a skládá se z těchto dokumentů:

Žádost o GS

Na základě této žádosti Zlínský kraj žádá Řídící orgán SROP (MMR) o financování GS. Formulář žádosti je pevně stanoven včetně povinných příloh. Žádost musí být vyplněna dle pokynů Řídícího orgánu SROP včetně příloh.

Výzva k předkládání projektů

Výzva k předkládání projektů je v podstatě forma inzerátu, pomocí kterého Zlínský kraj vyzve žadatele, aby předkládali své žádosti s projekty. Výzva obsahuje identifikaci poskytovatele pomoci, účel (zaměření), číslo výzvy, název GS, místo, kam je třeba předkládat projekty, datum a hodinu, do kdy nejpozději musí být žádost předložena a odkaz, kde lze najít další informace.

Pokyny pro žadatele

Pokyny pro žadatele vysvětlují účel (zaměření) výzvy, definují postupy pro podávání žádosti a požadavky na její přílohy, dále stanovují kritéria pro kontrolu formálních náležitostí a kritéria přijatelnosti. Pokyny poskytují rovněž informace o smluvních podmínkách platných pro vybrané žadatele (konečné uživatele) a postupy závazné pro realizaci projektu. V Pokynech pro žadatele jsem stanovil, že jsou pro žadatele závazné.

Přílohy Pokynů pro žadatele tvoří žádost o poskytnutí podpory ELZA (jedná se o softwarový program, který si žadatel nainstaluje do počítače a pomocí kterého vyplní žádost), podrobný postup vyplnění žádosti, monitorovací ukazatele, tabulky pro rozpočet

projektu včetně zdrojů financování, formulář logického rámce včetně návodu na jeho zpracování, osnovy pro ekonomické hodnocení projektů (postup pro žadatele při otázce, jaké musí zpracovat podklady pro ekonomické zhodnocení projektu), hodnotící tabulka obsahující výběrová kritéria a návrh smlouvy o financování projektu mezi Zlínským krajem a konečným uživatelem.

Prováděcí směrnice

Prováděcí směrnice obsahuje podrobný popis postupů, kompetencí, obsahu dokumentů a pravidel pro realizaci grantových schémat Zlínského kraje v rámci SROP. Prováděcí směrnice obsahuje pravidla pro publicitu, pravidla pro příjem žádostí o podporu, pravidla pro kontrolu přijatých žádostí, pravidla pro hodnocení žádostí, pravidla pro výběr projektů pro poskytnutí pomoci, pravidla pro uzavírání smluv o financování projektu, pravidla pro realizaci projektů (monitorování a kontrola na místě realizace projektu, analýza rizik, audit) a finanční řízení (zásady spolufinancování GS, vedení prostředků na spolufinancování GS, platební postupy, výkaznictví vůči CRR a účetnictví ke GS).

Na základě výše uvedených údajů již mohu sestavit logický rámec projektu.

3.2.3 Logický rámec projektu

Jednou z metod, jak přehledně zmapovat mé záměry, očekávání a uvést je do souladu s konkrétními výstupy a činnostmi při realizaci projektu je metoda Logického rámce. Je to postup, s jehož pomocí jsem schopen stručně, přehledně a srozumitelně popsat projekt na velmi malém místě. Tímto místem je pouhý list papíru, tzv. formulář Logického rámce.

Definování projektu s využitím metodiky logického rámce je základem pro řízení projektu. Logický rámec je vhodný pro identifikaci a analýzu problémů na straně jedné a definování cílů a stanovení konkrétních aktivit k řešení těchto problémů na straně druhé. Metodou logického rámce připravovaný projekt testuji jak z hlediska vhodnosti a přiměřenosti pro řešení daného problému, tak z hlediska jeho proveditelnosti a trvalé udržitelnosti.

Uplatnění metodiky logického rámce je důležité nejen ve fázi přípravy programu či projektu, ale je klíčovým nástrojem i pro jeho implementaci a hodnocení. Tvoří základ pro přípravu jednotlivých aktivit a rozvoj monitorovacího systému.

Tab. 28 Logický rámec projektu

LOGICKÝ RÁMEC – Projekt: Grantové schéma podporující drobné podnikatele v ekonomicky slabých regionech Zlínského kraje			Celkové náklady 112 921 477 Kč
Hlavní cíl	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje k ověření	
Zvýšit prosperitu ve vybraných problémových regionech Zlínského kraje	- Pokles míry nezaměstnanosti v jednotlivých regionech Zlínského kraje - Nárůst podílu DP na HDP v jednotlivých regionech Zlínského kraje	ČSÚ	
Účel/cíl projektu	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje k ověření	Předpoklady/rizika (vnější)
Rozvoj stávajících drobných podnikatelů s cílem vytváření nových pracovních míst ve vybraných problémových regionech Zlínského kraje	- Nárůst obrátu podpořených DP o 20% 58 vytvořených čistých pracovních míst	SROP	- Vývoj v daném odvětví - Udržení konkurenceschopnosti firmy
Výstupy projektu	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje k ověření	Předpoklady/rizika (vnější)
- Podpoření DP - Realizováno soukromé spolufinancování - Vytvořena hrubá pracovní místa	52 podpořených DP - Realizované soukromé spolufinancování ve výši 62 106 888 Kč 75 vytvořených hrubých pracovních míst	SROP	Dostatečný počet kvalitních projektů
Aktivita projektu	Prostředky/vstupy	Časový rámec aktivit	Předpoklady/rizika (vnější)

[illegible]

	2004				2005				2006				2007				2008			
Ukončení GS																		X		

Zahájení GS spočívá ve vytvoření samostatného oddělení realizace grantových schémat, přijmutí a zaškolení nových pracovníků, vytvoření projektové dokumentace a podpisu smlouvy o financování GS s Řídícím orgánem SROP.

Vyhlášení kola výzvy spočívá ve zveřejnění výzvy včetně Pokynů pro žadatele a všech požadovaných příloh na internetových stránkách Zlínského kraje. Současně navrhuji zveřejnění i oznámení o vyhlášení kola výzvy v tisku a pořádání informačních seminářů tak, aby byla zajištěna informovanost všech oprávněných žadatelů. Orientační harmonogram činností kola výzvy stanovuji v následující tabulce:

Tab. 30 Harmonogram činností kola výzvy

	Počet kalendářních dnů od ukončení předchozí činnosti	Počet kalendářních dnů od konečného termínu pro předkládání
Vyhlášení výzvy		
Konečný termín pro předkládání projektů	60 dnů	
Otevírání obálek, kontrola zaevidovaných projektů, kontrola formálních náležitostí včetně lhůty pro doplnění chybějících podkladů	+ 7	7
Kontrola přijatelnosti projektů	+ 7	14
Pořízení zápisu z kontroly formálních náležitostí a kontroly přijatelnosti	+ 3	17
Oznámení žadatelům vyřazených projektů	+ 5	22
Odborné posouzení projektů CzechInvestem	+ 7	29
Hodnocení technické a finanční kvality	+ 7	36
Zasedání zastupitelstva kraje	+ 25	61
Vypracování zprávy o administraci	+ 3	64
Kontroly ex-ante	+ 14	78
Kompletace smlouvy	+ 30	108
Podpis smluv o financování (rozhodnutí)	+ 30	138
Odeslání podepsaných smluv na CRR	+ 10	148

Navrhují, aby Výzvy následovaly po sobě zhruba v půlročních intervalech tak dlouho, dokud nebudou vyčerpány všechny finanční prostředky. Pokud budou vyčerpány všechny finanční prostředky již v prvním kole výzvy, další kola ji následovat nebudou.

Ukončení GS spočívá v ukončení realizace všech jednotlivých projektů v rámci GS, předložení závěrečných zpráv k projektům včetně žádostí o platby, jejich odkontrolování a předání Centru pro regionální rozvoj a kontrole dosažení výsledků GS. Vzhledem k tomu, že GS je vyhlášeno na programovací období 2004 – 2006 a pravidlu $n + 2$, je nutno žádosti o platbu předat CRR nejpozději do 30.6.2008.

3.3.2 Způsob financování GS

Konečný uživatel po ukončení realizace projektu nebo alespoň jeho první etapy předkládá uhrazené faktury Zlínskému kraji spolu s „Žádostí o proplacení výdajů projektu“.

Po jejich odkontrolování vystavím dokument „Žádost o proplacení výdajů projektu“ (dále „Žádost“) pro prostředky SF a souhrnný návrh „Osvědčení o provedení práce“ (dále „Osvědčení“). Každá „Žádost“ musí být vždy doložena požadovanými doklady - fakturami, výpisy z účtů, případně jinými účetními doklady. Poté zasílám „Žádost“ a „Osvědčení“ prostřednictvím pobočky CRR na Řídící orgán SROP jednou měsíčně.

Řídící orgán SROP vypracuje na základě „Osvědčení“ „Potvrzení o schválení a příkaz k proplacení způsobilých výdajů projektu“ a platební jednotka převede finanční prostředky na účet kraje.

Cyklus plateb ze SF je uveden v příloze 2.

3.3.3 Pravidla pro čerpání finančních prostředků

Pravidlo dodržení ročních rozpočtových závazků příspěvku Společenství

Plán rozpočtových závazků GS vychází z celorepublikových ročních rozpočtových závazků opatření 1.1, z kterých tvoří 7,41% (podíl ekonomicky slabých regionů Zlínského kraje v rámci celé ČR dle přílohy C Programového dodatku SROP) a následně pak byly tyto částky rozděleny v poměru 35% pro Grantové schéma podporující drobné podnikatele v ekonomicky slabých regionech Zlínského kraje a v poměru 65% pro Grantové schéma podporující malé a střední podnikatele v ekonomicky slabých regionech Zlínského kraje.

Tab. 31 Roční rozpočtové závazky GS

	2004	2005	2006	Celkem
Roční rozpočtové závazky	8.882.703	12.722.866	16.505.373	38.110.942

Pokud Zlínský kraj nesplní tuto podmínku a překročí v daném rozpočtovém roce čerpání z ERDF stanovené pro příslušný rok, nebude mu vzniklý rozdíl v daném roce uhrazen, a závazek přejde do následujícího roku. Zlínský kraj potom musí využít vlastní rozpočtové zdroje na úhradu vzniklého rozdílu.

Pravidlo $n + 2$

Pravidlo $n + 2$ se týká rovněž čerpání ročních rozpočtových závazků stanovených pro GS. Pokud nebude vyčerpán příslušný roční rozpočtový závazek uvedený výše do dvou let po ukončení roku, k němuž se rozpočtový závazek vztahuje, bude celková alokace na GS o tuto nevyčerpanou částku Zlínskému kraji snížena.

Uznatelné náklady

Obecné ustanovení o nákladech stanovuje nařízení Komise (ES) č. 1685/2000 [6]. Dále jsou uznatelné náklady upraveny v Příručce pro žadatele SROP [15]. Uznatelné náklady musí splňovat následující podmínky:

- mohou být vynaloženy nejdříve ode dne registrace žádosti o udělení podpory za předpokladu, že byly prokazatelně proplaceny konečným příjemcem. Výjimka se vztahuje na náklady k projektové dokumentaci, kde budou za uznatelné náklady vzniklé po 1.5.2004;
- musí být vynaloženy v souladu s cíli GS a musí bezprostředně souviset s realizací předkládaného projektu;
- musí být pro realizaci projektu nezbytné, v souladu se zásadami řádného finančního řízení, zejména ve smyslu dosažení nejlepší hodnoty za vynaložené finanční prostředky a ve smyslu efektivity nákladů;

- musí být doloženy průkaznými účetními a daňovými doklady, řádně identifikované a ověřitelné a vykázány v účetnictví příjemce podpory.

Etapizace projektu

Etapou se rozumí logicky kontrolovatelný celek. Jedná se o agregované celky (např. Stavební objekty a technologické celky). Každá etapa musí být vymezena časově (datum zahájení a ukončení etapy) a věcně, vymezením jednotlivých typů uznatelných nákladů v každé etapě s určením výše jejich hodnoty.

Zásadní význam má etapizace projektu na proplácení uznatelných nákladů projektu. V případě jednoetapového projektu dojde k proplacení až po ukončení projektu, v případě víceetapového po ukončení každé etapy.

Aby projekt mohl být víceetapový, je vhodné ho omezit splněním určitých kritérií. V opačném případě hrozí značné množství projektů rozčleněných na množství malých etap a s tím spojený značný nárůst administrativní zátěže. Navrhují, aby víceetapový projekt musel splňovat následující podmínky:

- doba trvání projektu musí být delší než rok;
- hodnota celkových uznatelných nákladů musí být vyšší než 4 mil. Kč;
- výše plateb za jednotlivé etapy musí být minimálně 2 mil. Kč;
- žádost o proplacení výdajů projektu může být předložena maximálně 3x za rok.

3.4 Rizika která mohou ohrozit projekt GS

3.4.1 Neudržení nových pracovních míst a nárůst obrátu o 20%

Hlavní riziko spočívá vtom, že nebudou vybrány dostatečně kvalitní projekty případně žadatelé s dobrým finančním zdravím. Hrozí potom, že koneční uživatelé nebudou schopni udržet nově vytvořená pracovní místa či nárůst obrátu. Tím by došlo k odejmutí dotace konečnému uživateli, a pokud by kraj nestihl vyhlásit novou výzvu, vybrat konečného uživatele a ten zrealizovat projekt do 31.5.2008, museli by být finanční prostředky vráceny zpět Evropské unii. Samozřejmě by to ohrozilo celkové cíle GS.

Prostředkem, jak tomuto předejít je výběr konečných uživatelů s dobrým finančním zdravím a kvalitními projekty. Proto bude muset každý žadatel předložit daňová přiznání za období posledních tří let existence podniku potvrzená finančním úřadem včetně zprávy auditora (pokud existuje), vyplněné finanční formuláře pro ratingové hodnocení založené na posouzení finanční a nefinanční bonity žadatele, které bude provádět agentura CzechInvest, finanční plán projektu, logický rámec projektu a studii proveditelnosti.

3.4.2 Pasivita (nezájem) žadatelů a nedostatečný počet kvalitních projektů

Riziko nezájmu žadatelů případně nedostatečného počtu kvalitních projektů spolu úzce souvisí. Na jedné straně je GS velmi lákavé svou podporou ve výši 43,65% uznatelných nákladů projektu, na druhé straně je tu závazek v podobě vytvoření minimálně jednoho pracovního místa po dobu 5 let a nárůstu obrátu o 20% do 5 let od podpisu smlouvy o financování. Pro eliminaci tohoto rizika navrhuji, aby Zlínský kraj pořádal pro potenciální předkladatele informační semináře o připravovaném GS a workshopy se zaměřením na problémové oblasti týkající se přípravy a realizace projektů (vhodné typy projektů, uznatelné náklady, velikost projektů, projektový cyklus, hodnocení projektů, logframe apod.).

3.4.3 Vytěšňování – ztráta zaměstnání v jiných firmách a oblastech

Dotacemi soukromým subjektům hrozí, že získají značnou konkurenční výhodu, kterou využijí v hospodářské soutěži se svými konkurenty. Hrozí potom situace, že sice dosáhneme růstu a zvýšení zaměstnanosti u části drobných podnikatelů, který ale bude vyvážen poklesem u jiné části drobných podnikatelů. Celkový efekt by byl tak nulový. Pro eliminaci tohoto rizika navrhuji, aby Zlínský kraj při hodnocení projektů zkoumal, jaký bude mít projekt dopad na konkurenci v jeho okolí.

3.4.4 Nevyčerpání finančních prostředků

Riziko nevyčerpání finančních prostředků vyplývá z pravidla $n + 2$. Finanční prostředky za rok 2004 musí být vyčerpány nejpozději v roce 2006, tzn. že konečný uživatel musí realizaci projektu ukončit do 31.5.2006 a závěrečnou zprávu spolu s žádostí o platbu předložit nejpozději do 30.6.2006. V opačném případě bych nestihl odkontrolovanou žádost o platbu

předat na CRR do 31.7.2006 a celková alokace na GS by byla o tuto nevyčerpanou částku za rok 2004 Zlínskému kraji snížena.

V případě roku 2004 je toto riziko zvláště vysoké. Vyhlášení výzvy lze očekávat 1.3.2005, konečný termín pro předkládání projektů bude 29.4.2005. Podpisy smluv o financování s konečnými uživateli lze předpokládat v září 2005. Na realizaci projektů budou mít koneční uživatelé zhruba 8 měsíců (pokud s ní nezačali již po registraci žádosti).

Aby se tomuto riziku předešlo, navrhuji v prvním kole výzvy stanovit, že v případě jednoetapových projektů musí být realizace projektu ukončena do 31.5.2006. U víceetapových projektů musí být realizace projektů ukončena do 31.5.2007 pod podmínkou, že realizace minimálně první etapy musí být dokončena do 31.5.2006.

V druhém kole výzvy (aby se zajistilo vyčerpání finančních prostředků za rok 2005) bude stanoveno, že v případě jednoetapových projektů musí být realizace projektu ukončena do 31.5.2007. U víceetapových projektů musí být realizace projektů ukončena do 31.5.2008 pod podmínkou, že realizace minimálně první etapy musí být dokončena do 31.5.2007.

Ve třetím kole výzvy již bude stačit jen podmínka, že realizace projektu musí být ukončena do 31.5.2008.

3.4.5 Nedostatek cash flow

Zlínský kraj provádí platby příjemcům dotace ze zvláštního účtu GS, přičemž může zvolit jednu z následujících variant:

1. Zlínský kraj může po odkontrolování „Žádosti o proplacení výdajů akce“ a přiložených dokladů ihned uhradit podíl ze zdrojů kraje a strukturálních fondů příjemci dotace z vlastních zdrojů. Musí ale počítat s tím, že částka odpovídající podílu ze SF bude převedena na účet kraje asi s půlročním zpožděním.
2. Zlínský kraj může po odkontrolování „Žádosti o proplacení výdajů akce“ a přiložených dokladů uhradit příjemci dotace jen podíl ze zdrojů kraje. Podíl ze SF uhradí příjemci dotace až po té, co jej obdrží od Platební jednotky.
3. Zlínský kraj může uhradit příjemci dotace podíl ze zdrojů kraje a SF společně až poté, co obdrží podíl ze SF od Platební jednotky.

Pokud by Zlínský kraj zvolil variantu č. 1, hrozí mu reálné riziko nedostatku cash flow, neboť podíl ze SF zejména ve spojení s dalšími grantovými schématy představuje značné částky. Proto navrhuji, aby Zlínský kraj zvolil variantu č. 2, která je výhodná jak pro kraj, tak pro příjemce dotace.

3.4.6 Neschválení projektové dokumentace Řídícím orgánem SROP

Další riziko spočívá v neschválení projektové dokumentace Řídícím orgánem SROP. Pro jeho minimalizaci je třeba, abych při jejím vypracování důsledně vycházel z Programového dokumentu SROP, z Programového dodatku SROP, z Příručky pro žadatele SROP, z platné legislativy České republiky a Evropské unie a dále z pokynů a připomínek Řídícího orgánu SROP.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se pokusil popsat principy strukturálních fondů Evropské unie a na základě těchto principů vytvořit projekt zvyšující prosperitu Zlínského kraje, od analýzy potřeby projektu až po nastavení jeho parametrů, způsobu implementace a eliminaci rizik.

Finanční prostředky, které jsou vyčleněny, respektive, které prostřednictvím příslušných fondů mohou být na jednotlivé projekty čerpány, jsou značné. Před regiony, kterých se daný problém týká tak stojí jediný ovšem značně složitý úkol - sestavit projekty, které budou smysluplné, které povedou k zajištění vyváženého a udržitelného ekonomického rozvoje regionů, eliminaci faktorů, které brání dalšímu rozvoji těchto regionů, a zajistí růst kvality života občanů v těchto regionech, vznik nových pracovních míst, zlepšení kvality infrastruktury i životního prostředí a které "dosáhnou" na uvedené prostředky. Dojde tak k postupnému vyrovnání kvality života v jednotlivých regionech a tím k celkovému posílení Evropy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ŘÍČKA, Tomáš. Předvstupní pomoc a příprava na čerpání ze strukturálních fondů. *Veřejná správa* [online] 2004, č. 26 [cit. 2005-04-15].
<http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0426/konz_info.html>.
- [2] ŘÍČKA, Tomáš. Strukturální fondy jako důsledek vstupu do EU. *Veřejná správa* [online] 2004, č. 22 [cit. 2004-04-15].
<http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0422/konz_info.html>.
- [3] Analýza malého a středního podnikání ve Zlínském kraji [online]. [cit. 2005-04-01]. <<http://extranet.kr-zlinsky.cz/vismo/dokumenty2.php?ID=120205>>.
- [4] Národní rozvojový plán [online]. [cit. 2005-04-16]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008001001005003>>.
- [5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1783/1999 ze dne 12. července 1999, o Evropském fondu pro regionální rozvoj [online]. [cit. 2005-03-15].
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005001003>>.
- [6] Nařízení Komise (ES) č. 1685/2000 ze dne 28. července 2000, kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 týkající se způsobilosti výdajů na činnosti spolufinancované strukturálními fondy [online]. [cit. 2005-04-15]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005001003>>.
- [7] Nařízení Komise (ES) č. 69/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis [online]. [cit. 2005-04-15].
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005001003>>.
- [8] Nařízení Komise (ES) č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES u státní podpory malého a středního podnikání [online]. [cit. 2005-04-15]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005001003>>.
- [9] Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 21. června 1999, o obecných ustanoveních o strukturálních fondech [online]. [cit. 2005-03-01].
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005001003>>.

- [10] Programový dodatek k Operačnímu programu Infrastruktura [online]. [cit. 2005-04-14]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000001001>>.
- [11] Programový dodatek k Operačnímu programu průmysl a podnikání [online]. [cit. 2005-04-10]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000004001>>.
- [12] Programový dodatek k Operačnímu programu rozvoj lidských zdrojů [online]. [cit. 2005-04-15]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000002001001>>.
- [13] Programový dodatek k Operačnímu programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství [online]. [cit. 2005-04-20]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000003001>>.
- [14] Programový dodatek k Společnému regionálnímu operačnímu programu [online]. [cit. 2005-04-20]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005001>>.
- [15] Příručka pro žadatele SROP [online]. [cit. 2005-04-15]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005003007>>.
- [16] Rámec podpory Společenství [online]. [cit. 2005-04-12]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008001001003>>.
- [17] WOKOUN, René. *Regionální a strukturální politika Evropské unie*. . Praha: autor, 2004. 55 s. Učební text pro NKÚ.
- [18] Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, částka 73/2000 Sbírky zákonů [online]. [cit. 2005-04-20]. <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00248&cd=76&typ=r>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CF	Kohezní fond (fond soudržnosti).
CI	CzechInvest.
CRR	Centrum pro regionální rozvoj ČR.
ČR	Česká republika.
DP	Drobné podniky (mikropodniky).
EAGGF	Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství.
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje.
ES	Evropské společenství.
ESF	Evropský sociální fond.
EU	Evropská unie.
FIFG	Finanční nástroj pro podporu rybolovu.
FÚ	Finanční úřad.
GS	Grantové schéma.
HDP	Hrubý domácí produkt.
JPD	Jednotný programový dokument
KP	Konečný příjemce.
KU	Konečný uživatel.
KÚ	Krajský úřad.
MF	Ministerstvo financí ČR.
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
MSP	Malé a střední podniky.
NRP	Národní rozvojový plán.
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek.
OP	Operační programy.

OPPP	Operační program průmysl a podnikání.
PA	Platební orgán.
RPS	Rámec podpory společenství.
ŘO SROP	Řídící orgán SROP.
SF	Strukturální fondy.
SROP	Společný regionální operační program.
ÚP	Úřad práce.

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Evropská integrace a politika soudržnosti [17]	11
Tab. 2 Rozdělení prostředků mezi SF a fond soudržnosti pro období 2000 - 2006 (v mil. Euro, v cenách roku 1999) [17]	15
Tab. 3 Regiony NUTS II (tzv. regiony soudržnosti).....	18
Tab. 4 Řídící orgány v ČR [17].....	21
Tab. 5 Počet zaměstnanců - vývoj v letech 2000 – 2004 [3]	29
Tab. 6 Stáří technologického zařízení – poměrně [3].....	29
Tab. 7 Investice do technologického zařízení (v tis. Kč) [3]	30
Tab. 8 Spolupráce s VŠ, VÚ ...[3]	30
Tab. 9 Potřeba výrobní plochy v roce 2002 podle odvětví [3]	31
Tab. 10 Způsob financování [3]	31
Tab. 11 Potřeba úvěrových zdrojů (v tis. Kč) [3]	32
Tab. 12 Struktura zákazníků [3]	32
Tab. 13 Počet firem, které mají dostatek informací a které využily některou z podpor MSP [3]	33
Tab. 14 Počet připravených firem a firem potřebujících pomoc podle počtu zaměstnanců [3]	33
Tab. 15 Finanční problémy.....	33
Tab. 16 Legislativa	34
Tab. 17 Problémy ve vztahu ke státním a samosprávným institucím.....	34
Tab. 18 Osobní problémy podniků, jejichž řešení není v kompetenci okolí.....	34
Tab. 19 Hrozby	35
Tab. 20 Příležitosti	35
Tab. 21 Finance.....	35
Tab. 22 Legislativa	35
Tab. 23 Úřady – zajistit, zlepšit.....	36
Tab. 24 Úřady – vstřícnost	36
Tab. 25 Rozpočet GS	47
Tab. 26 Rozpočet výdajů na administraci GS	48
Tab. 27 Celkové zdroje vyčleněné pro konečné uživatele	48
Tab. 28 Logický rámec projektu	51

Tab. 29 Harmonogram realizace GS	52
Tab. 30 Harmonogram činností kola výzvy	53
Tab. 31 Roční rozpočtové závazky GS	55

SEZNAM PŘÍLOH

P I Seznam kódů OKEČ.

P II Cyklus plateb ze SF

PŘÍLOHA P I: SEZNAM KÓDŮ OKEČ.

- 15 - Výroba potravinářských výrobků a nápojů
- 17 - Výroba textilií a textilních výrobků
- 18 - Výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin
- 19 - Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi
- 20 - Zpracování dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků kromě nábytku
- 21 - Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru
- 22 - Vydavatelství, tisk a rozmnožování nahraných nosičů
- 23 - Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy
- 24 - Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken
- 25 - Výroba pryžových a plastových výrobků
- 26 - Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
- 27 - Výroba základních kovů a hutních výrobků
- 28 - Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)
- 29 - Výroba a opravy strojů a zařízení j. n.
- 30 - Výroba kancelářských strojů a počítačů
- 31 - Výroba elektrických strojů a zařízení j. n.
- 32 - Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů
- 33 - Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů
- 34 - Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů
- 35 - Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
- 36 - Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl j. n.
- 37 - Recyklace druhotných surovin
- 50 - Obchod, opravy a údržba motorových vozidel; maloobchodní prodej pohonných hmot

51 - Velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu (kromě motorových vozidel)

72 - Činnosti v oblasti výpočetní techniky

73 - Výzkum a vývoj

74.3 - Technické zkoušky a analýzy

PŘÍLOHA P II: CYKLUS PLATEB ZE SF

